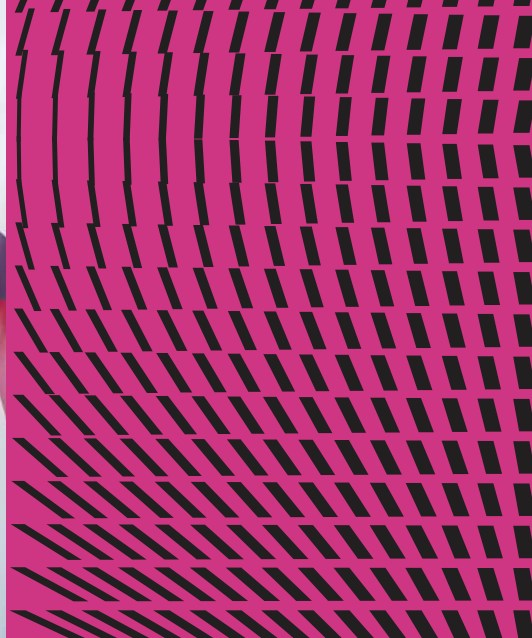

Izvještaj/Raporti

ULCINJSKI DIJALOG DIALOGU I ULQINIT

Sadržaj

Uvod	2
Kako građani/ke razumiju društvenu koheziju?	5
Kako građani/ke zamišljaju svoj idealan grad?	6
Šta građani/ke prepoznaju kao izazove za ostvarenje društvene kohezije u svom gradu	9
Povelja učesnika/ca o društvenoj koheziji	28

Përmbajtja

Hyrja	29
Si e perceptojnë qytetarët/et kohezionin social?	32
Si e parafytyrojnë qytetarët/et qytetin e tyre ideal?	33
Çfarë dallojnë qytetarët/et si sfida për realizimin e kohezionit social në qytetin e tyre dhe çfarë propozojnë që ai të arrihet	36
Karta e pjesëmarrësve për kohezionin shoqëror	54

Uvod

Lokalni dijalog u Ulcinju 21. i 22. novembra 2024, pod nazivom *Zajednica pokreće promjene* poslužio je kao platforma za okupljanje različitih aktera kako bi se, kroz strukturirani dijalog, odgovorilo na ključne izazove zajednice i unaprijedila društvena kohezija. Koncept je osmišljen kao inspirativan i otvoren prostor, gdje su se kroz dijalog inicirale akcije za opšte dobro i budućnost po mjeri svih.

ULCINJSKI DIJALOG dio je zajedničkog programa Ujedinjenih nacija **Zajedno za opšte dobro**, koji realizuju UNDP, UNICEF i UNESCO, u saradnji sa Vladom Crne Gore, a finansira ga Fond Ujedinjenih nacija za izgradnju mira.

Program ima za cilj jačanje društvene kohezije kroz unapređenje povjerenja građanki i građana u institucije, kao i jačanje otpornosti zajednica na govor mržnje, rodno zasnovano nasilje, nasilje prema i među djecom i mladima. Projektne aktivnosti uključuju nekoliko važnih intervencija, koje će se realizovati i na lokalnom i na nacionalnom nivou. Pored Ulcinja, dijalozi su organizovani i u: Baru, Bijelom Polju, Podgorici i Pljevljima.

ULCINJSKI DIJALOG omogućio je učesnicima/cama da:

- Razmijene mišljenja i ideje o tome što žele da unaprijede u svom gradu/kakav grad žele;
- Zajedno sa svojim sugrađanima/kama i predstavnicima lokalne samouprave razgovaraju o ključnim izazovima u zajednici;
- Podijele viziju grada u kojem se promovišu zajedništvo, solidarnost, međusobno povjerenje, kao i povjerenje u institucije;

Kroz otvoreni dijalog, timski rad, inovativne aktivnosti i edukativne prezentacije, građani/ke su, zajedno sa predstavnicima lokalne samouprave, radili na osmišljavanju konkretnih preporuka koje će doprinijeti unapređenju društvene kohezije u Ulcinju.

Učesnici/ce lokalnog dijaloga imaju priliku da budu i dio **Laboratorije za inovacije u oblasti društvene kohezije**, gdje će predložene ideje biti dodatno razvijane, a realizacija nekih od njih podržana. Pilotiranje odabranih rješenja će biti i finansirano kroz ovaj zajednički program. Osim samih ideja za konkretna rješenja, u okviru dijaloga će biti kreirane i preporuke relevantnim institucijama, koje će biti razmatrane od strane lokalne samouprave, a kasnije i institucija na nacionalnom nivou – kroz nacionalni dijalog koji će biti organizovan u maju 2025.

Predviđeno je da lokalne samouprave budu podržane da preporuke proizašle sa dijaloga pretoče u lokalne akcione planove i Povelje za društvenu koheziju. Preporuke sa lokalnih dijaloga biće prenešene na nacionalni nivo kroz saradnju sa relevantnim institucijama, kako bi se i na tom nivou kreirali setovi konkretnih mjera za unapređenje društvene kohezije.

76

Na ULCINJSKOM DIJALOGU učestvovali su građani i građanke različitih starosnih grupa, etničkih pripadnosti i profesionalnih iskustava.

Događaju su prisustvovali predstavnici/e Opštine Ulcinj, odbornici lokalnog parlamenta, djeca, penzioneri, predstavnici NVO, preduzetnici i ostali.

■ žene ■ muškarci

52%

48%

Kako građani/ke razumiju društvenu koheziju?

Društvena kohezija je ključni koncept za razumijevanje odnosa i zajedništva unutar zajednice. U okviru prve sesije, učesnici su imali priliku da se detaljnije upoznaju sa ovim pojmom i značajem za unapređenje društvenih odnosa. Predavanje o društvenoj koheziji je održala profesorica sa Fakulteta političkih nauka, Univerziteta Crne Gore, prof. Danijela Vuković Čalasan. Prezentacija je dostupna putem QR koda na posljednjoj stranici izvještaja.

Društvena kohezija predstavlja multidimenzionalan i kompleksan društveni koncept, koji se najjednostavnije može definisati kao način na koji članovi/ce jednog društva rade i žive zajedno. Postoje različite definicije društvene kohezije, ali sve obuhvataju sljedeće elemente: pozitivan odnos prema različitostima i povjerenje među ljudima, osjećaj pripadnosti zajednici, percepcija da je društvo pravedno prema svim članovima, želja i spremnost za učešće u javnom životu i doprinos razvoju društva.

Prema definiciji *Fondacije Bertelsman*, kohezivno društvo karakterišu:

- Stabilni društveni odnosi (mreža između pojedinaca i grupa unutar društva);
- Pozitivna povezanost između članova/ica i same zajednice (pozitivan odnos prema zajednici i identifikacija pojedinaca sa zajednicom i njenim institucijama);

- Fokusiranost na opšte dobro (ponašanja, aktivnosti i stavovi članova/ca društva koji pokazuju odgovornost za druge i za zajednicu u cjelini).

Ovo uvodno predavanje je bilo ključno za dalju diskusiju u okviru ove sesije. Učesnici/ce su radili u grupama i formirali niže navedene zajedničke zaključke:

Principi društvene kohezije: Učesnici/ce ističu da je prepoznavanje i poštovanje razlika među ljudima ključ za kohezivno društvo. Smatraju da se zajednica jača kada svi imaju jednaka prava i mogućnosti, bez obzira na nacionalnu, vjersku ili kulturnu pripadnost. Transparentnost, međusobno povjerenje i iskrenost u društvenim odnosima su istaknuti kao osnovne vrijednosti koje treba negovati.

Akcija i participacija: Raditi zajedno na zajedničkim ciljevima i inicijativama prepoznato je kao najbolji način za jačanje društvene kohezije. Učesnici/ce su naglasili značaj aktivnog građanskog angažmana, posebno kroz lokalne inicijative, obrazovanje i medijsku pismenost.

Odgovornost: Društvena kohezija je prepoznata kao zajednička odgovornost svih članova društva, pri čemu ključnu ulogu imaju porodica, obrazovni sistem i lokalne vlasti. Učesnici/ce naglašavaju važnost individualnog doprinosa svakog pojedinca, ali i odgovornost institucija u obezbjeđivanju pravednih i inkluzivnih društvenih politika.

Kako građani/ke zamišljaju idealan grad?

Učesnici/e Dijaloga su, uz pomoć različitih kreativnih materijala, vizuelno predstavili svoju viziju idealnog Ulcinja.

Nema govora mržnje, diskriminacije i nasilja; poštuju se razlike. Ulcinj je mjesto gdje svi građani i građanke žive u harmoniji, bez vršnjačkog nasilja i netrpeljivosti. Multikulturalnost grada se slavi, a različitosti – bilo da su rodne, seksualne, vjerske ili nacionalne – ne samo da se poštuju, već se smatraju bogatstvom zajednice. Učesnici su predstavili slike zajedništva, gdje su albanska i crnogorska zastava istaknute zajedno, a tri muškarca simbolično podižu feminističku zastavu, ukazujući na ravnopravnost žena i muškaraca.

Zajednica ima snažan građanski duh – ljudi preuzimaju odgovornost i aktivno učestvuju u donošenju odluka. Građani/ke su povezani, podržavaju jedni druge i doprinose razvoju grada kroz aktivizam i participativno djelovanje. Transparentno upravljanje opštinom, otvoren i efikasan rad javnih službi, kao i pristupačnost gradskih institucija svim građanima ključni su elementi ove vizije. Gradski biro je pristupačan svima, uređen je javni prevoz i grad je mnogo organizovaniji.

U idealnom Ulcinju...

Ulcinj je ekološki održiv, ima mnogo zelenih površina, obnovljive izvore energije i očuvanu prirodu. Učesnici su istakli važnost zaštite prirode, stvaranja novih zelenih površina i korišćenja solarne energije - jer je Ulcinj grad sunca. Predložena su i rješenja poput parkiranja van centra grada kako bi se smanjila saobraćajna gužva i povećala čistoća grada. Ulcinj je Opština u kojoj rendžeri koji čuvaju šume i maslinjake, simbolizuju odgovornost zajednice prema prirodi i biodiverzitetu.

Kulturni sadržaj i sportske aktivnosti su mnogobrojne. U viziji učesnika/ca, Stari grad je ponos Ulcinja i zaslužuje zaštitu UNESCO-a. Pored Starog grada zamišljena je koncertna sala, dok se na tvrđavi nalazi teleskop za posmatranje nebeskih tijela. Sport je takođe važan segment života u Ulcinju – predložena je izgradnja sportske arene jer građani/ke vole sport i žele više prilika za fizičku aktivnost. Osim toga, parkovi i igrališta omogućavaju djeci sigurno i zdravo odrastanje, a zoološki vrt nudi priliku za edukaciju i upoznavanje sa životinjama koje inače nemaju priliku da vide.

Ulcinj je grad brojnih ekonomskih prilika i mogućnosti za napredovanje. Učesnici/ce su zamislili modernizovanu marinu, u kojoj građani/ke rade i koja doprinosi ekonomskom razvoju grada, povezanu sa pričama o gusarskom blagu starom tri vijeka. U sklopu vizije razvoja predložena je i izgradnja aerodroma u Štoju, kao i nove bolnice koja bi otvorila specijalizovana radna mjesta. Lokalna kuhinja i specijaliteti su prepoznati kao značajan segment kulturne ponude grada, dok je ideja da brod Ulcinja simbolično „plovi ka Evropi“, naglašavajući evropske vrijednosti koje treba negovati.

Uzevši sve ovo u obzir, građani i građanke Ulcinja zamišljaju idealni grad kao inkluzivnu i održivu zajednicu koja se temelji na ljubavi prema gradu i odgovornosti prema budućim generacijama. Kroz snažnu želju za unapređenjem grada, žele da stvore prostor u kojem svi, bez obzira na razlike, mogu da žive u slozi i harmoniji. Njihova vizija za ljepšu budućnost Ulcinja oslanja se na kombinaciju prirodnih potencijala, mlade generacije, energiju zajednice i podršku lokalnim građanskim inicijativama. Multikulturalnost, različitosti i dvojezičnost su ujedinjujući faktor, a ekološka svijest, zajedno s brigom za nove naraštaje, ključni su za očuvanje resursa koje Ulcinj posjeduje.

U Ulcinju, prirodni resursi poput borove šume, mora, rijeka i jezera čine grad jedinstvenim, dok kulturna baština i multivjerski sklad jačaju identitet grada. Pogodni klimatski uslovi i izuzetno bogati prirodni resursi predstavljaju neprocjenjivo bogatstvo koje građani žele da sačuvaju. Turizam i ugostiteljstvo nude brojne mogućnosti za razvoj, ali uvijek u skladu s očuvanjem kulturnog i historijskog nasljeđa.

Prezentacije građana/ki zabilježili su i ilustratori iz ateljea PROPUH.

Koji su najveći izazovi sa kojima se Ulcinj suočava u očuvanju kohezije?

Nedostatak bolnice

Nedostatak bolnice u Ulcinju predstavlja dugogodišnji problem koji direktno utiče na dostupnost zdravstvene zaštite i sigurnost pacijenata. Ovaj izazov ponovo je došao u fokus nakon tragične smrti porodilje iz Ulcinja, koja je, nakon porođaja u barskoj bolnici, preminula u Kliničkom centru u Podgorici. Odsustvo adekvatne zdravstvene ustanove u gradu znači da građani, uključujući trudnice, hronične bolesnike i hitne slučajeve, moraju putovati desetine kilometara kako bi dobili osnovnu medicinsku njegu. Pored rizika koje ovakva situacija nosi, dodatni problem predstavlja i dugogodišnji odlazak medicinskog osoblja u veće centre zbog boljih uslova rada, što dodatno smanjuje kapacitete dostupnih zdravstvenih ustanova. Uprkos višegodišnjim apelima građana i medicinske struke, rješenje ovog problema i dalje izostaje, dok su posljedice sve izraženije – od produženog vremena čekanja na hitne intervencije do narušenog povjerenja u zdravstveni sistem.

Uticaj nedostatka urbane infrastrukture na svakodnevicu građana

Nedostatak adekvatne saobraćajne i urbane infrastrukture, uključujući parking prostore, trotoare, biciklističke staze, zelene površine i prostore za dječju rekreaciju, predstavlja ozbiljan izazov koji direktno utiče na kvalitet života građana. Ograničeni kapaciteti parkinga i nedostatak pješačkih i biciklističkih staza otežavaju mobilnost i doprinose saobraćajnim gužvama, povećanoj emisiji štetnih gasova i smanjenju bezbjednosti u urbanim sredinama. Istovremeno, neadekvatan broj parkova, igrališta i drugih javnih prostora namijenjenih rekreaciji dovodi do smanjenih mogućnosti za fizičku aktivnost i socijalizaciju, što negativno utiče na zdravlje djece i odraslih, povećava rizik od sedentarnog načina života i dodatno doprinosi društvenoj fragmentaciji. U Ulcinju postoji samo jedan funkcionalan park, koji godinama opstaje kao donacija porodice iz mjesta u kojem se nalazi, ali je nepristupačan za veći dio stanovništva. Odsustvo urbanih zelenih površina naročito pogađa porodice sa djecom, starije građane i osobe sa smanjenom pokretljivošću, primoravajući ih da traže alternativna rješenja van lokalne zajednice, što dodatno produbljuje socijalne i ekonomske nejednakosti. Ovo dovodi do dugoročnog narušavanja društvene kohezije i smanjenja opšteg kvaliteta života.

Izazovi u upravljanju morskim resursima na lokalnom nivou

Građani/ke su prepoznali da ovaj izazov proizilazi iz ograničenih mogućnosti za participaciju lokalne zajednice u procesima donošenja odluka na nacionalnom nivou, što utiče na održivi razvoj i kvalitet života građana/ki. Centralizovani sistem upravljanja, iako usmjeren na koordinisano donošenje odluka, često ne omogućava dovoljno prostora za lokalne inicijative i specifične potrebe zajednice. Nedostatak institucionalnih mehanizama koji bi osnažili participativni pristup dodatno produbljuje osjećaj isključenosti građana/ki iz procesa upravljanja prirodnim resursima, dok istovremeno ograničava potencijal za inovativna i prilagođena rješenja koja bi mogla doprinijeti efikasnijem korištenju resursa. Iako postoje formalni okviri koji prepoznaju značaj lokalnog učešća, njihova primjena često ostaje deklarativna, bez suštinskog uticaja na strategije upravljanja i donošenje odluka.

Ograničena dostupnost kulturnih sadržaja i izostanak ključnih kulturnih institucija

Ograničen pristup kulturnim sadržajima i nepostojanje ključnih kulturnih institucija, poput pozorišta i bioskopa, predstavljaju ozbiljan izazov za društveni i obrazovni razvoj zajednice, sa dugoročnim negativnim posljedicama. Nedostatak ovih prostora ograničava mogućnosti za unapređenje kulturne svijesti, razvoj kritičkog mišljenja i podsticanje kreativnosti, što doprinosi slabljenju društvene kohezije i intelektualnog kapitala. Posebno su pogođene mlađe generacije, kojima nedostaje adekvatan prostor za kulturnu participaciju, što negativno utiče na njihov identitet, socijalizaciju i građansku svijest. Usljed ograničenog pristupa raznovrsnim kulturnim sadržajima, dolazi do smanjenja kulturne produkcije i pasivnosti građana/ki, čime se otežava razvoj inovativnog i progresivnog društva. Odsustvo systemske podrške i ulaganja u kulturnu infrastrukturu reflektuje širi problem nedostatka strateškog pristupa razvoju kulture kao osnovnog segmenta društvenog napretka.

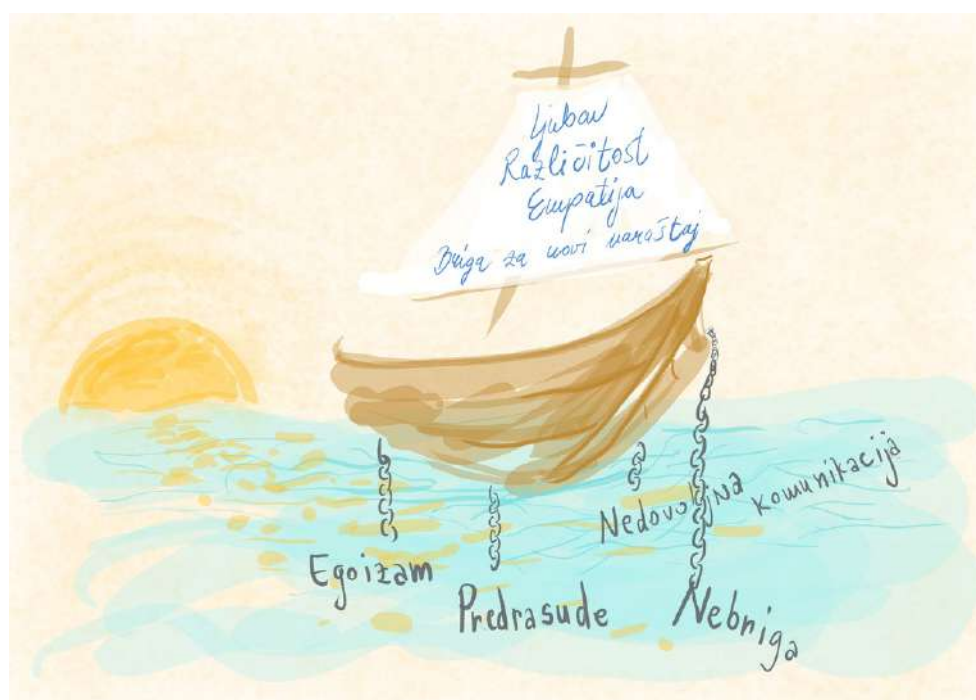
Podjele u društvu

Podjele unutar društva postaju sve izraženije usljed rastuće netolerancije, smanjenog međusobnog povjerenja i sistemskih prepreka u ostvarivanju jednakih mogućnosti za sve građane, bez obzira na njihov identitet.

Ovi faktori doprinose socijalnoj fragmentaciji, gdje se pojedinci sve češće grupišu prema nacionalnim, vjerskim i ideološkim pripadnostima, što otežava izgradnju inkluzivnog i kohezivnog društva. Odsustvo efikasnih mehanizama za podsticanje međusobnog razumijevanja i saradnje dodatno produbljuje jaz među različitim društvenim grupama, dok nedostatak strateškog pristupa u obrazovanju, kulturi i javnim politikama smanjuje kapacitete za integraciju i društvenu stabilnost. Ovo dovodi do erozije društvene kohezije, povećane polarizacije i normalizacije isključivosti u javnom diskursu, čime se smanjuje sposobnost zajednice da zajednički odgovori na ključne društvene izazove.

Narušeno poverenje građana u institucije

Narušeno povjerenje građana u institucije postalo je značajan društveni izazov, proizašao iz dugotrajnog osjećaja nedostatka transparentnosti, odgovornosti i participativnosti u procesima donošenja odluka. Percepcija da se pojedinačni interesi često stavljaju ispred opšteg dobra dodatno podriva povjerenje u demokratske procese i institucionalne mehanizme zaštite prava građana. Ovo dovodi do erozije sistema vrijednosti, smanjenja društvene kohezije i smanjene participacije u političkom i društvenom životu. Dugoročno, posljedice uključuju oslabljenu efikasnost institucija, rastući populizam, polarizaciju društva i smanjenu otpornost zajednice na krizne situacije. Faktori koji doprinose ovakvom trendu uključuju nedovoljnu institucionalnu otvorenost, percepciju nekažnjivosti korupcije, neadekvatne mehanizme kontrole i ograničenu građansku participaciju.

Prijedlozi građana

U nastavku foruma, učesnici/ce su razvijali konkretne prijedloge za rješavanje prepoznatih izazova. Predložene ideje su sistematizovane u četiri nivoa djelovanja: **individualni**, koji se odnosi na lični doprinos pojedinaca u rješavanju izazova; **grupni**, koji obuhvata ulogu formalnih i neformalnih građanskih inicijativa, nevladinih organizacija u rješavanju izazova; **lokalni**, koji definiše ulogu opštinskih organa, uključujući sekretarijate, službe i privredna preduzeća u vlasništvu opštine; te **nacionalni**, koji se odnosi na mjere koje Vlada Crne Gore može preduzeti kako bi podržala rješavanja ključnih problema.

Ovakav pristup omogućava sveobuhvatno sagledavanje problema i kreiranje konkretnih rješenja kroz multisektorsku saradnju. Slijedi lista ideja po izazovima.

Nedostatak bolnice

> Individualni nivo

Svjestan/na važnosti dostupne i kvalitetne zdravstvene zaštite za sve građane, aktivno ću se zalagati za rješavanje problema nedostatka bolnice u Ulcinju. Pravo na zdravstvenu njegu ne smije biti privilegija, već osnovno ljudsko pravo koje mora biti garantovano svim stanovnicima, bez obzira na njihovu lokaciju.

Zajedničkim naporima možemo ukazati na urgentnost ovog problema i osigurati da zdravstvena infrastruktura u našem gradu odgovara potrebama građana. Zato ću nastaviti da podržavam inicijative koje se zalažu za izgradnju i opremanje bolnice u Ulcinju, uz angažman stručnjaka i nadležnih institucija, kako bi se omogućila adekvatna medicinska njega u našem gradu.

Pozivam sve članove zajednice da se aktivno uključe u ovu inicijativu – svaka poruka, podrška i zajednički glas doprinose rješavanju ovog dugogodišnjeg problema. Zajedno možemo izgraditi bolje zdravstvene uslove za sve generacije, jer zdravlje ne smije biti pitanje kompromisa

> Grupni nivo

Održavati javne forume i savjetodavne radionice s ciljem identifikacije stvarnih potreba u zdravstvenom sektoru, te podsticanja aktivnog građanskog angažmana u kreiranju rješenja.

Aktivno integrisati NVO koje se bave zdravstvenom zaštitom u proces izrade i implementacije strategija za unapređenje zdravstvene infrastrukture, osiguravajući da stručna ekspertiza bude osnova donošenja odluka.

Inicirati koordinisane kampanje i dijalog s predstavnicima državnih i lokalnih vlasti, s ciljem osiguranja efikasnog i pravovremenog odgovora na izazove u uspostavljanju bolnice u Ulcinju.

Organizovati redovne konsultacije i informativne sastanke sa predstavnicima lokalnih zajednica, kako bi se osigurao transparentan proces donošenja odluka koji reflektuje stvarne potrebe građana.

Pružiti tehničku i organizacionu podršku lokalnim inicijativama usmjerenim na razvoj zdravstvene infrastrukture, stimulišući sinergiju između različitih sektora u cilju kreiranja održivih i inovativnih rješenja.

> Lokalni nivo

Kroz inkluzivan dijalog sa stručnjacima, lokalnim vlastima i predstavnicima zajednice, osigurati kreiranje održivog i inkluzivnog urbanog okruženja, gdje će svaki segment projekta biti utemeljen na principima transparentnosti i zajedničkog donošenja odluka.

Uz multidisciplinarnu saradnju, aktivno uključivanje građana i primjenu inovativnih rješenja, osigurati visokokvalitetnu i dostupnu zdravstvenu zaštitu za sve građane, s ciljem ostvarivanja dugoročne održivosti i efikasnosti zdravstvene infrastrukture.

Kreiranjem transparentnih investicionih uslova i aktivnim dijalogom sa privatnim sektorom, stvoriti povoljan ambijent za ulazak investicija, s ciljem unapređenja zdravstvene infrastrukture i povećanja dostupnosti medicinskih usluga za sve građane.

> Nacionalni nivo

Obezbijediti privremenu tehničku i finansijsku podršku projektima usmjerenim na unapređenje postojećih zdravstvenih ustanova, s ciljem osiguranja visokokvalitetnih i pristupačnih zdravstvenih usluga za sve građane, sve dok se ne realizuje dugoročni plan izgradnje moderne bolnice koja će zadovoljiti sve zahtjeve savremene zdravstvene zaštite.

Zagovarati kreiranje i implementaciju državnih politika i strategija u oblasti zdravstvene zaštite, oslanjajući se na primjere dobre prakse iz inostranstva, kako bi se osigurala održiva podrška i kontinuirani razvoj zdravstvenog sistema, te unaprijedila efikasnost i inkluzivnost pružanja zdravstvenih usluga.

Povećati finansijsku podršku za obrazovanje zdravstvenog kadra i osigurati dodjelu dodatnih stručnjaka i specijalista u ovoj opštini.

Izdvojiti finansijska sredstva za izgradnju bolnice i prioretizovati taj projekat u Ulcinju.

Uticaj nedostatka saobraćajne i urbane infrastrukture na svakodnevni život građana

> Individualni nivo

Aktivno ću se zalagati za veće učešće građana u procesima donošenja odluka koje se tiču budžeta, razvoja infrastrukturnih projekata, očuvanja zelenih površina i unapređenja kvaliteta javnih prostora.

Podstićaću i organizovati volonterske inicijative usmjerene na sadnju drveća, zaštitu i očuvanje urbanog zelenila, kao i unapređenje svijesti o važnosti ekološke održivosti kroz edukativne kampanje i javne akcije.

Kroz konstruktivan dijalog sa institucijama, predlagaću konkretne mjere i rješenja za unapređenje ekološke politike, istovremeno zagovarajući transparentnost i odgovornost u donošenju odluka koje utiču na životnu sredinu i kvalitet života građana.

Angažovaću se na unapređenju javne svijesti o ovim temama putem društvenih mreža, medijskih sadržaja i novinarskih tekstova, kako bih osnažio/la zajednicu i motivisao/la širu javnost na aktivno učešće u procesima zaštite i unapređenja životne sredine.

Sarađivaću sa kolegama novinarima, roditeljima i nevladinim organizacijama kako bih kroz zajedničke inicijative i medijsku vidljivost dodatno skrenuo/la pažnju na značaj ovih pitanja i podstakao/la dugoročne promjene u lokalnoj zajednici.

> Grupni nivo

Uspostaviti mehanizme za redovne i transparentne javne rasprave pri donošenju budžetskih odluka i definisanju projekata usmjerenih na unapređenje zelenih površina i javnih prostora.

Kreirati i promovisati programe koji omogućavaju građanima, posebno mladima, aktivno uključivanje u sadnju drveća i očuvanje postojećih zelenih zona, čime se jača osjećaj zajedništva i odgovornosti.

Inicirati proces prikupljanja građanskog stava putem peticija koje će služiti kao alat za zagovaranje kod lokalnih vlasti za ekološke projekte.

Podržati organizaciju mirnih protesta, uključujući angažovanje djece u zagovaranju njihovih prava, kako bi se osigurao konstruktivan dijalog između zajednice i lokalne samouprave.

Sprovesti sveobuhvatne studije i analize koje će identifikovati ključne izazove u održivom razvoju urbanih sredina, pružajući temelj za donošenje informisanih odluka.

Realizovati medijske i edukativne kampanje s ciljem unapređenja svijesti o značaju očuvanja životne sredine i aktivnog građanskog angažmana, osnažujući time zajednicu.

Kreirati platforme za direktnu komunikaciju između najmlađih građana i opštinskih vlasti, kako bi se osiguralo da glas mladih bude saslušan u procesu donošenja odluka.

Uvesti obavezne aktivnosti u školama koje će, kroz periodično održavanje i čišćenje parkova, doprinijeti razvijanju ekološke svijesti i odgovornosti kod učenika.

U slučaju neadekvatne reakcije lokalnih vlasti, preduzeti korake za angažovanje državnih institucija u rješavanju problema i unapređenju kvaliteta života u zajednici.

> Lokalni nivo

Sistematski analizirati izazove u urbanom planiranju s posebnim naglaskom na očuvanje javnih zelenih površina, uz kontinuiranu edukaciju građana o značaju odgovornog korištenja ovih prostora, naročito prilikom parkiranja.

Razviti i implementirati programe promocije zdravog života koji potiču korištenje bicikala i pješaćenje kao ekološki prihvatljivih oblika prevoza, čime se smanjuje zagađenje i unapređuje kvalitet vazduha.

Uključiti razvoj parking prostora, očuvanje zelenih zona i izgradnju dječjih igrališta u sveobuhvatan program razvoja opštine, osiguravajući balans između urbanog rasta i očuvanja kvaliteta životnog okruženja.

Aktivno uključiti lokalnu samoupravu u redovne sastanke mjesnih zajednica radi identifikacije specifičnih potreba, te organizovati događaje poput dana otvorenih vrata kako bi se omogućio dijalog i direktno učešće građana u procesu donošenja odluka.

Formulisati strategije prikupljanja sredstava unutar budžeta opštine s ciljem efikasnog rješavanja identifikovanih problema, uključujući revitalizaciju napuštenih prostora i zapuštenih područja.

Uspostaviti dugoročne planove za održavanje parkova i drugih javnih zelenih površina, inspirišući se najboljim praksama drugih opština u kreiranju kvalitetnih, multifunkcionalnih i održivih urbanih prostora.

> Nacionalni nivo

Unaprijediti inspekcijski nadzor u procesu izgradnje stambenih objekata, osiguravajući primjenu najviših standarda sigurnosti i kvaliteta, te time štiteći interese svih građana.

Osigurati adekvatnu raspodjelu finansijskih sredstava za projekte u oblasti izgradnje stambenih objekata, čime se omogućava održivi razvoj i unapređenje kvaliteta stambenog fonda.

U saradnji sa opštinama integrisati izgradnje javnih parkova u svoje razvojne strategije, pri čemu se istovremeno osigurava neophodna finansijska podrška za realizaciju ovih projekata, čime se doprinosi unapređenju životne sredine.

Sistematski analizirati potencijalne lokacije za izgradnju parkova, identifikujući optimalne prostore koji će, uz odgovarajuću infrastrukturu, omogućiti stvaranje pristupačnih i inkluzivnih javnih prostora.

Podjele u društvu

> Individualni nivo

Zalagaću se za unapređenje obrazovnog sistema kroz podršku kvalitetnom i dostupnom obrazovanju za sve, uz poseban fokus na kontinuirano stručno usavršavanje nastavnog kadra i prilagođavanje nastavnih planova savremenim potrebama društva.

Podstićaću proaktivno djelovanje i preuzimanje inicijative kroz programe mentorstva, edukativne radionice i razvoj platformi koje će omogućiti mladima da aktivno učestvuju u donošenju odluka i realizaciji inovativnih ideja.

Promovisaću vrijednosti zajedništva i međusobnog poštovanja kroz projekte koji podstiču interkulturalni dijalog, razmjenu iskustava i učenje o zajedničkim vrijednostima, kako bih doprinio/la jačanju društvene kohezije.

Sprovedenjem konkretnih i održivih inicijativa, fokusiraću se na stvaranje pozitivnih promjena u zajednici, uz transparentno djelovanje i aktivno uključivanje građana u procese donošenja odluka koje utiču na njihov svakodnevni život.

> Grupni nivo

Organizovati medijske programe bogate kulturnim sadržajem, sa ciljem unapređenja javnog diskursa i promocije kulturne baštine.

Implementirati strategije koje promovišu zajedništvo kroz integrisane obrazovne i kulturne inicijative, kako bi se osnažilo razumijevanje i saradnja unutar zajednice.

Uključiti u nastavni plan i program module posvećene upoznavanju različitih kultura, naglašavajući zajedničke vrijednosti i aspekte koji povezuju sve članove društva.

Podsticati konkretne akcije zasnovane na principu „manje riječi, više djela“, osiguravajući mjerljive rezultate i efikasnu implementaciju postavljenih ciljeva.

> Lokalni nivo

Umjesto oslanjanja na retoriku, implementirati mjerljive inicijative koje osiguravaju vidljiv napredak kroz direktno djelovanje i saradnju među različitim grupama.

Redovno sprovoditi kulturne manifestacije i obrazovne projekte u školama, čime se podstiče međusobno razumijevanje i jača društvena kohezija.

Razviti i implementirati obrazovne module koji promovišu upoznavanje, razumijevanje i poštovanje različitih etničkih identiteta, čime se aktivno razbija segregacija

Osigurati adekvatna ulaganja u projekte kulturno-umjetničkih društava kroz koje se putem pjesme, igre i drugih oblika umjetničkog izraza promoviše zajedništvo, kohezija i normalizacija života bez podjela.

> Nacionalni nivo

Povećati finansijsku podršku kulturno-umjetničkim društvima koja, kroz umjetnost, pjesmu i igru, promovišu zajedništvo, koheziju i inkluzivan suživot bez podjela.

Razvijati programe socijalne inkluzije, osiguravajući jednaka prava i mogućnosti za sve građane, te promovisati aktivno uključivanje svih socijalnih grupa u društvene procese.

Investirati u edukaciju stanovništva putem kontinuiranih programa obrazovanja i osposobljavanja, sa ciljem unapređenja nivoa svijesti, razvoja kritičkog mišljenja i osnaživanja građanskog angažmana.

Unaprijediti zakonski okvir, osiguravajući usklađenost sa savremenim standardima i efikasnu implementaciju politika koje promovišu transparentnost i ravnopravnost.

Uvesti obrazovne module i praktične programe u školama, fokusirane na prevenciju diskriminacije i promociju inkluzivnih vrijednosti, kako bi se kroz praktičan pristup podigla svijest i razvila empatija prema različitim društvenim skupinama.

Izazovi u upravljanju morskim resursima na lokalnom nivou

> Individualni nivo

Zalagaću se za unapređenje sistema upravljanja morskim dobrom kroz jaču uključenost lokalnih zajednica u donošenje odluka. Smatram da je ključno osigurati transparentnost i participativni pristup, omogućavajući građanima i lokalnim institucijama da aktivno učestvuju u definisanju prioriteta i modela održivog upravljanja ovim resursom.

Podržaću inicijative koje doprinose efikasnijoj zaštiti i valorizacijiorskog dobra, uz balans između ekoloških standarda, ekonomskog razvoja i interesa lokalnog stanovništva.

Moja posvećenost biće usmjerena na osnaživanje lokalnih kapaciteta kroz edukativne programe, jačanje institucionalne saradnje i stvaranje modela koji omogućava održiv i odgovoran razvoj obalnog područja, uz aktivnu participaciju svih relevantnih aktera.

> Grupni nivo

Organizovati javne forume i konsultacije kako bi se omogućilo aktivno učešće građana u procesu donošenja odluka, čime bi se dodatno osnažila transparentnost i odgovornost u upravljanju morskim dobrima.

Sprovesti radionice za predstavnike lokalnih i državnih institucija, s naglaskom na usklađivanje praksi upravljanja morskim dobrima i unapređenje profesionalnih kompetencija, kako bi se osigurao konzistentan i transparentan pristup.

> Lokalni nivo

Sistematski analizirati izazove u zaštiti i očuvanju primorskog područja, uzimajući u obzir različite nadležnosti nacionalnih vlasti i lokalnih samouprava.

Uspostaviti efikasne mehanizme koordinacije između Sekretarijata za zaštitu i očuvanje obale i lokalnih zajednica, s ciljem osiguravanja održivog upravljanja primorskim resursima.

Lokalne samouprave treba da razviju i sprovode strateške planove koji uzimaju u obzir njihovu ključnu ulogu u upravljanju primorskim područjima, uz istovremeno poštovanje nadležnosti nacionalnih vlasti nad morskim dobrom. Efikasna koordinacija između lokalnih i državnih institucija omogućava održivo korišćenje i zaštitu priobalnih resursa.

Podsticati transparentan dijalog i kontinuiranu saradnju između svih relevantnih aktera, kako bi se osigurala sinergija u primjeni mjera zaštite i očuvanja obale, te unaprijedio održivi razvoj primorskih zona.

> Nacionalni nivo

Revidirati postojeće zakonodavstvo, oslanjajući se na međunarodne standarde i primjere dobre prakse, s ciljem obezbjeđivanja transparentnog, odgovornog i efikasnog upravljanja morskim resursima.

Uspostaviti mehanizme za sinergiju i participativno donošenje odluka, kako bi se osiguralo da specifični interesi lokalnih zajednica u primorskim područjima budu adekvatno zastupljeni unutar nacionalnih politika upravljanja morskim dobrom.

Implementirati strategije koje omogućavaju aktivno učešće lokalnih samouprava u procesima planiranja i implementacije, uz jasno definisane nadležnosti i odgovornosti, čime se postiže održiv razvoj morskih resursa u skladu sa javnim interesom.

Ograničena dostupnost kulturnih sadržaja i izostanak ključnih institucija kulture

> Individualni nivo

Aktivno ću raditi na unapređenju svijesti o značaju kulture u svojoj mikrozajednici kroz edukativne kampanje, javne tribine i interaktivne radionice, s ciljem jačanja kulturne identifikacije i angažmana građana.

Zalagaću se za unapređenje kulturne politike kroz dijalog s lokalnim institucijama, iniciranje peticija i organizaciju tematskih skupova koji će omogućiti konstruktivnu razmjenu mišljenja i konkretne korake ka poboljšanju kulturnog života zajednice.

Podržavaću i promovisati lokalne umjetnike kroz različite projekte, zajedničke inicijative koje će im omogućiti veću vidljivost i afirmaciju na kulturnoj sceni.

Podstićaću aktivno učešće građana u kulturnim događajima, bilo kroz organizaciju, volontiranje ili prisustvo, kako bismo zajedno doprinosili razvoju kreativnog izraza i jačanju kulturne raznolikosti u zajednici.

> Grupni nivo

Organizovati i učestvovati u lokalnim kulturnim manifestacijama s ciljem promocije kulturne raznolikosti, jačanja zajednice i osnaživanja javnog dijaloga.

Pružiti podršku lokalnim, još neafirmisanim umjetnicima za mplementaciju inovativnih projekata, čime se podstiče kreativnost i jača kulturni identitet.

Zagovarati dosljednu realizaciju utvrđenog akcionog plana efikasnim mehanizmima praćenja i evaluacije, kako bi se ostvarili postavljeni ciljevi u sektoru kulture.

Inicirati udruživanje građana i kulturnih radnika radi zajedničkog upućivanja molbi vlastima za kreiranje i razvoj novih kulturnih institucija, čime se doprinosi unapređenju kulturnog prostora i aktivnom građanskom učešću

Unaprijediti kulturnu sferu alternativnim umjetničkim alatima poput performana, s ciljem demonstriranja dinamičnosti i uzbudljivosti pozorišnih doživljaja, te podsticanja kreativnosti i raznolikosti u umjetničkim izrazima.

➤ Lokalni nivo

Razvijati inkluzivne inicijative i platforme za otvoren dijalog, omogućavajući građanima aktivno učešće u kreiranju zajedničkog identiteta i budućnosti.

Implementirati strateške mjere usmjerene na rano prepoznavanje i neutralizaciju potencijalnih izvora sukoba, osiguravajući ravnopravnost i poštovanje različitih perspektiva unutar zajednice.

Uspostaviti multidisciplinarne programe koji, kroz preventivne aktivnosti i edukaciju, doprinose stvaranju sigurnog i podržavajućeg okruženja za sve građane, u saradnji sa relevantnim institucijama.

Sprovoditi sveobuhvatne edukativne i preventivne kampanje, podržane transparentnim mehanizmima nadzora, s ciljem osiguranja poštivanja osnovnih ljudskih prava i promovisanja kulture tolerancije.

➤ Nacionalni nivo

Uspostaviti i sprovesti sveobuhvatne procedure za provjeru akreditovanih diploma i stručnih kompetencija kandidata u kulturnom sektoru. Time bi se eliminisale prakse zapošljavanja zasnovane na ličnim vezama i osigurao meritokratski pristup pri izboru kadrova, čime bi se podigao kvalitet i profesionalizam u kulturnim institucijama.

Učesnici/ce su identifikovali ključne izazove koji utiču na društvenu koheziju u Ulcinju, uključujući nedostatak informisanosti, ograničen pristup obrazovanju, institucionalne i ekonomske prepreke, kao i izazove u međuljudskim odnosima. Kako bi se ovi problemi riješili, predloženo je kontinuirano ulaganje u obrazovni sistem, aktivno uključivanje roditelja, škola i nevladinih organizacija, te unapređenje rada lokalne samouprave kroz dodatnu obuku službenika za pružanje kvalitetnijih usluga građanima. Takođe, poboljšanje saobraćajne i urbane infrastrukture prepoznato je kao važan faktor za dugoročni razvoj zajednice. Poseban naglasak stavljen je na angažman mladih generacija, čija svijest i aktivizam mogu igrati ključnu ulogu u pokretanju pozitivnih promjena.

Panel diskusija i dalji koraci

Na završnoj panel diskusiji su učestvovali predsjednik Opštine Ulcinj, gđin Genci Nimanbegu, predstavnik UNDP, gđa Tamara Čirgić, predstavnik UNESCO, gđa Milica Nikolić i predstavnik UNICEF gđin Senad Begić. Panel je bio prilika da se predstave dalji koraci kad je u pitanju sprovođenje inicijativa u oblasti jačanja društvene kohezije.

Predsjednik Opštine Ulcinj, gospodin Genci Nimanbegu, naglasio je važnost zajedničkog djelovanja svih građana u rješavanju ključnih izazova, posebno ističući da zapošljavanje mora biti zasnovano na kompetencijama, a ne na partijskoj pripadnosti. Ukazao je i na problem zloupotrebe informacija (weaponisation of information), gdje se društvene mreže i nove tehnologije koriste za širenje dezinformacija i narušavanje međuljudskih odnosa.

Govoreći o prioritetima lokalne uprave, naglasio je da su posebnu pažnju posvetili djeci i starijoj populaciji, kroz konkretne programe i inicijative usmjerene na poboljšanje njihovog položaja. U oblasti kulture, Opština je ranije dobila sredstva za digitalizaciju lokalnog bioskopa, ali taj proces nije realizovan, zbog čega je Sekretarijat za kulturu sada zadužen za njegovo sprovođenje. Pored toga, planira se formiranje pozorišne grupe pri Centru za kulturu, dok se dugoročno razmatra osnivanje opštinskog teatra, uz bolje korišćenje postojeće ljetnje scene.

Kada je riječ o infrastrukturnim projektima, gđin Nimanbegu je najavio modernizaciju gradskog parka, za koji je već raspisan tender, s procijenjenim ulaganjima od oko pedeset hiljada eura. Paralelno s tim, priprema se izgradnja parka na Velikoj plaži, čija realizacija je planirana za narednu godinu.

U oblasti zdravstvene i obrazovne infrastrukture, Opština obezbjeđuje sredstva za rad ambulant, domova zdravlja i škola, te planira dodatna ulaganja u Dom zdravlja, ali se čeka potvrda o mogućoj finansijskoj podršci od strane države. Problem neplanskih gradnji u Starom gradu, koji bi mogao ugroziti potencijalnu nominaciju za UNESCO listu, Opština namjerava riješiti otkupom zemljišta i postepenom regulacijom prostora.

Predsjednik je istakao da Opština nema nadležnost nad radom bolnica, ali je u budžetu za narednu godinu predviđeno stipendiranje stručnih kadrova, prvenstveno specijalista u zdravstvu, u dogovoru sa resornim ministarstvom. Međutim, ukazao je na stalan nedostatak pojedinih specijalista, poput hirurga i anesteziologa, čije se angažovanje mora planirati na državnom, a potom i na lokalnom nivou.

Kada je riječ o saobraćaju, naveo je da je jedan dio nadležnosti u rukama državne policije, koja se suočava sa nedostatkom kadra. Ipak, Opština prepoznaje svoju odgovornost i aktivno radi na poboljšanju bezbjednosti i protočnosti saobraćaja. Tokom diskusije, poseban fokus bio je na organizaciji manifestacija poput Dana djeteta, gdje je istaknuta potreba efikasnijeg korišćenja sredstava i uvažavanja sugestija građana. Otvoreno je i pitanje uloge dijaspore u izgradnji lokalnih objekata, uz napomenu da je kvalitet i održivost projekata prioritet. Na kraju, gradonačelnik je pozvao građane da se aktivno uključe u procese donošenja odluka i da kroz institucionalne mehanizme doprinesu daljem razvoju Ulcinja.

Predstavница UNDP je najavila organizovanje laboratorije za inovacije u oblasti društvene kohezije, koja će služiti kao platforma za razvoj i testiranje konkretnih rješenja za lokalne izazove koji su prepoznati tokom dijaloga. Laboratorija će biti usmjerena na mjerljive rezultate i praktične intervencije, umjesto teorijskih diskusija, s planiranim početkom rada u februaru 2025. godine i neke od ideja koje budu kreirane tokom tog procesa će biti finansijski podržane tokom 2025. godine. UNDP je prepoznao važnost šireg angažovanja aktera i koordinacije lokalnih inicijativa sa nacionalnim politikama. U tom cilju, najavljeno je organizovanje nacionalnog dijaloga tokom proljeća 2025. godine, kako bi se osigurala institucionalna podrška i usklađenost lokalnih prioriteta sa strateškim ciljevima na nacionalnom nivou.

Predstavnik UNICEF-a, govorio je o važnosti uspostavljanja mehanizma povratnih informacija, kako bi građani imali uvid u ishode inicijativa, bez obzira na to koliko su njihovi zahtjevi realni ili nerealni. Naglasio je da su iznošenjem problema u zajednici građani ovim putem učinili paneliste odgovornima da se konkretnim pitanjima posvete i pronađu rješenja. Posebno je istakao da klimatske promjene imaju najveći uticaj na djecu, te da će u narednom periodu upravo taj izazov biti u većem i boljem fokusu nego do sada. Govoreći o značaju uključivanja građana u kreiranje projekata, istakao je da su inicijative koje dolaze iz same zajednice – poput prijedloga za izgradnju parka – ne samo bolje prihvaćene, već i dugoročno održivije ukoliko dolaze iz od lokalnog stanovništva i ukoliko je lokalno stanovništvo direktno uključeno u implementiranje jer tako zajednica osjeća veću odgovornost za njihovo očuvanje.

Predstavница UNESCO je prezentovala inicijativu za jačanje obrazovnih kapaciteta kroz sveobuhvatan program medijske pismenosti, prilagođen potrebama digitalne ere. Najavila sprovođenje specijalizovanih programa obuke, uz planiranu integraciju medijske pismenosti u formalne obrazovne kurikule, čime bi se obezbijedio dugoročan i održiv pristup izgradnji digitalnih kompetencija među mladima. Osim toga, gđa Nikolić je imala priliku da građanima Ulcinja pojasni razloge zbog kojih Stari grad još uvijek nije upisan na UNESCO listu svjetske baštine, te šta znači njegovo trenutno uvrštavanje na Tentativnu listu. Istakla je važnost kontinuiranog rada na očuvanju kulturne baštine, ispunjavanju potrebnih kriterijuma i usklađivanju urbanističkih planova kako bi se stvorili uslovi za budući status UNESCO zaštićenog područja.

Ove inicijative predstavljaju ključne korake ka izgradnji kohezivnijeg društva, kao i jačanju inkluzivnog dijaloga između svih relevantnih aktera.

Povelja učesnika/ca o društvenoj koheziji

Ja ću pružiti stručnu pomoć u rješavanju problema gradnje u Starom gradu.

Ja ću da radim volonterski za sve mlade i djecu u Ulcinju.

Više ću pomagati roditeljima oko kućnih poslova.

Ja ću da nastavim da se borim za mlade bez obzira na prepreke.

Ja ću da pomažem svakodnevno dobrim ljudima da ostvare svoje ciljeve.

Imaću više razumijevanja za potrebe sugrađana i trudiću se da doprinesem razvoju svog grada. Do sada sam to radio kroz sport, sada ću se truditi da to radim i kroz druge grane.

Ja ću podići svijest svojim vršnjacima, sugrađanima, opštini o poboljšanju i napretku gradu, kao i što boljoj zajedničkoj budućnosti u njemu i boljim uslovima života.

Smanjiću zagađenje.

Podići ću svijest svojim vršnjacima da obrate pažnju na svoj grad.

Ja ću da radim sa svojom zajednicom da probamo nešto da promijenimo.

+15%

Čuvaću prirodu u svom gradu.

Ja ću zasaditi drvo.

Ja ću pisati tekstove o temi zbog koje sam i došla na Dijalog.

Prenijeću novo znanje u svoju školu i dati nove prijedloge.

Ja ću očistiti plažu.

Ozbiljnije ću raditi na rješavanju pitanja javne infrastrukture i pružanju komunalnih usluga kako bih omogućio efikasnije funkcionisanje.

Hyrje

Dialogu lokal në Ulqin më 21 dhe 22 nëntor 2024, i titulluar *Bashkësia nxit ndryshime*, shërbeu si një platformë për bashkimin e aktorëve të ndryshëm për t'iu përgjigjur sfidave kryesore të bashkësisë dhe për të përmirësuar kohezionin social përmes dialogut të strukturuar. Koncepti u krijua si një ambient frymëzues dhe i hapur, ku përmes dialogut filluan veprimet për të mirën e përbashkët dhe një të ardhme të përshtatur për të gjithë.

DIALOGU I ULQINIT është pjesë e programit të përbashkët të Kombeve të Bashkuara Së bashku për të mirën e përbashkët, që implementohet nga UNDP, UNICEF dhe UNESCO, në bashkëpunim me Qeverinë e Malit të Zi dhe financohet nga Fondi i OKB-së për Ndërtimin e Paqes.

Programi synon të forcojë kohezionin social duke përmirësuar besimin e qytetarëve tek institucionet, si dhe duke forcuar qëndrueshmërinë e komuniteteve ndaj gjuhës së urrejtjes, dhunës me bazë gjinore dhe dhunës kundër dhe ndërmjet fëmijëve dhe të rinjve. Aktivitetet e projektit përfshijnë disa ndërhyrje të rëndësishme, të cilat do të zbatohen në nivel lokal dhe kombëtar. Përveç në Ulqin, dialogë u organizuan edhe në: Bar, Bijelo Polje, Podgoricë dhe Pljevlja.

DIALOGU I ULQINIT u mundësoi pjesëmarrësve që:

- Të shkëmbejnë mendime dhe ide rreth asaj që duan të përmirësojnë në qytetin e tyre/ çfarë qyteti duan;
- Së bashku me bashkëqytetarët e tyre dhe përfaqësuesit e pushtetit vendor, të diskutojnë sfidat kryesore në komunitet;
- Të ndajnë vizionin e një qyteti që promovon bashkimin, solidaritetin, besimin reciprok dhe besimin në institucione.

Përmes dialogut të hapur, punës ekipore, aktiviteteve inovative dhe prezantimeve edukative, qytetarët, së bashku me përfaqësuesit e pushtetit vendor, punuan për të zhvilluar rekomandime konkrete që do të kontribuojnë në përmirësimin e kohezionit social në Ulqin. Pjesëmarrësit në dialogun lokal do të kenë mundësinë të bëhen pjesë e Labororit për Inovacion në fushën e Kohezionit Social, ku idetë e propozuara do të zhvillohen më tej dhe zbatimi i disa prej tyre do të mbështetet. Pilotimi i zgjidhjeve të përzgjedhura do të mbështetet dhe financohet përmes këtij programi të përbashkët. Përveç ideve për zgjidhje konkrete, dialogu do të krijojë edhe rekomandime për institucionet përkatëse, të cilat do të shqyrtohen nga pushteti vendor dhe më pas nga institucionet në nivel kombëtar – përmes një dialogu kombëtar që do të organizohet në maj 2025. Është parashikuar që pushtetet vendore të mbështeten në përkthimin e rekomandimeve të dala nga dialogu në plane veprimi lokale dhe Kartën për Kohezionin Social. Rekomandimet nga dialogu lokal do të barten në nivel kombëtar përmes bashkëpunimit me institucionet përkatëse, në mënyrë që të krijohen grupe masash konkrete për përmirësimin e kohezionit social edhe në atë nivel.

76

Pjesëmarrësit përfshinë 76 individë që pasqyronin diversitetin e Ulqinit, të përbërë nga individë të grupmoshave, etnive dhe përvojave të ndryshme profesionale.

Në eveniment morën pjesë përfaqësuesit/et e Komunës së Ulqinit, këshilltari i parlamentit lokal, fëmijë, pensionistë, përfaqësues të OJQ-ve, biznesmenë dhe të tjerë.

■ Femra ■ Meshkuj

52%

48%

Si e kuptojnë qytetarët/et kohezionin social?

Kohezioni social është një koncept i rëndësishëm për të kuptuar marrëdhëniet dhe bashkimin brenda një bashkësie. Në sesionin e parë, pjesëmarrësit patën mundësinë të mësojnë më shumë rreth këtij koncepti dhe të eksplorojnë rëndësinë e tij për përmirësimin e marrëdhënieve shoqërore. Profesoresha e Fakultetit të Shkencave Politike, Universiteti i Malit të Zi, Prof.dr. Danijela Vuković-Ćalasan mbajti një leksion interaktiv mbi kohezionin social.

Kohezioni social është një koncept social shumëdimensional dhe kompleks, i cili thjeshtë mund të përkufizohet si mënyra në të cilën anëtarët e një shoqërie punojnë dhe jetojnë së bashku. Ekzistojnë përkufizime të ndryshme të kohezionit social, por të gjithë përfshijnë elementë të ngjashëm: një qëndrim pozitiv ndaj diversitetit dhe besimit midis njerëzve, një ndjenjë përkatësie në një komunitet, një perceptim se shoqëria është e drejtë me të gjithë anëtarët, një dëshirë dhe vullnet për të marrë pjesë në jetën publike/politike dhe për të kontribuar në zhvillimin e shoqërisë.

Sipas përkufizimit të Fondacionit Bertelsmann për kohezionin social, një shoqëri kohezive karakterizohet nga:

- Marrëdhënie të qëndrueshme shoqërore (rrjeti dhe lidhja horizontale që ekziston ndërmjet individëve dhe grupeve brenda shoqërisë);
- Lidhja pozitive ndërmjet anëtarëve dhe vetë bashkësisë/shtetit (qëndrim pozitiv ndaj dhe identifikimi i individëve me bashkësinë, vendin, si dhe institucionet e tij);

- Fokusimi në të mirën e përbashkët (sjellja, aktivitetet dhe qëndrimet e anëtarëve të shoqërisë që demonstrojnë përgjegjësi për të tjerët dhe për komunitetin në tërësi).

Bazuar në diskutimin, pjesëmarrësit nxorën përfundimet e mëposhtme të përbashkëta rreth mënyrës sesi ata e kuptojnë kohezionin social dhe cilat konsiderojnë se janë segmentet më të rëndësishme:

Parimet e kohezionit social: Pjesëmarrësit theksojnë se njohja dhe respektimi i dallimeve mes njerëzve është çelësi i një shoqërie kohezive. Ata besojnë se një komunitet forcohet kur të gjithë kanë të drejta dhe mundësi të barabarta, pavarësisht nga përkatësia kombëtare, fetare apo kulturore. Transparenca, besimi i ndërsjellë dhe ndershmëria në marrëdhëniet shoqërore theksohen si vlera bazë që duhet të ushqehen.

Veprimi dhe pjesëmarrja: Puna së bashku për qëllimet dhe iniciativat e përbashkëta njihet si mënyra më e mirë për të forcuar kohezionin social. Pjesëmarrësit theksuan rëndësinë e angazhimit aktiv qytetar, veçanërisht përmes iniciativave lokale, edukimit dhe edukimit mediatik.

Përgjegjësia: Kohezioni social njihet si përgjegjësi e përbashkët e të gjithë anëtarëve të shoqërisë, me familjen, sistemin arsimor dhe autoritetet lokale që luajnë një rol të rëndësishëm. Pjesëmarrësit theksojnë rëndësinë e kontributit individual të secilit individ, por edhe përgjegjësinë e institucioneve në sigurimin e politikave sociale të drejta dhe gjithëpërfshirëse.

Si e parafytyrojnë qytetarët/et qytetin e tyre ideal?

Pjesëmarrësit/et e Dialogut, me ndihmën e materialeve kreative, vizualizuan vizionin e tyre për Ulqinin ideal.

Nuk ka gjuhë të urrejtjes, diskriminim dhe dhunë; ata respektojnë të gjitha dallimet. Ulqini është një vend ku të gjithë qytetarët jetojnë në harmoni, pa dhunë dhe intolerancë nga bashkëmoshatarët. Multikulturalizmi i qytetit festohet dhe dallimet – qofshin ato gjinore, seksuale, fetare apo kombëtare – jo vetëm që respektohen, por konsiderohen si një pasuri për komunitetin. Pjesëmarrësit prezantuan imazhe të unitetit, ku flamuri shqiptar dhe malazez janë shfaqur së bashku, dhe tre burra në mënyrë simbolike ngrenë një flamur feminist, që tregon barazinë e grave dhe burrave.

Komuniteti ka një frymë të fortë qytetare – njerëzit marrin përgjegjësi dhe marrin pjesë aktive në vendimmarrje. Qytetarët janë të lidhur, mbështesin njëri-tjetrin dhe kontribuojnë në zhvillimin e qytetit përmes aktivizmit dhe veprimit pjesëmarrës. Qeverisja transparente komunale, puna e hapur dhe efikase e shërbimeve publike, si dhe qasja i institucioneve të qytetit për të gjithë qytetarët janë elementë kyç të këtij vizioni. Zyra e qytetit është e qasshme për të gjithë, transporti publik është i organizuar dhe qyteti është shumë më i organizuar.

Në Ulqinin ideal...

Ulqini është i qëndrueshëm për mjedisin, ka shumë hapësira të gjelbra, burime të rinovueshme të energjisë dhe natyrë të ruajtur. Pjesëmarrësit theksuan rëndësinë e mbrojtjes së natyrës, krijimit të zonave të reja të gjelbra dhe shfrytëzimit të energjisë diellore – sepse Ulqini është qyteti i diellit. Zgjidhje të tilla si parkimi jashtë qendrës së qytetit janë propozuar gjithashtu për të reduktuar bllokimet e trafikut dhe për të rritur pastërtinë e qytetit. Ulqini është një komunë ku rojtarët ruajnë pyjet dhe ullishtat, duke simbolizuar përgjegjësinë e komunitetit ndaj natyrës dhe biodiversitetit.

Përmbajtja kulturore dhe aktivitetet sportive janë të shumta. Në vizionin e pjesëmarrësve, Qyteti i Vjetër është krenaria e Ulqinit dhe meriton mbrojtjen nga UNESCO. Pranë qytetit të vjetër është planifikuar një sallë koncertesh, ndërsa në kala është vendosur një teleskop për vëzhgimin e trupave qiellorë. Sporti është gjithashtu një segment i rëndësishëm i jetës në Ulqin – është propozuar ndërtimi i një arene sportive sepse qytetarët e duan sportin dhe duan më shumë mundësi për aktivitet fizik. Përveç kësaj, parqet dhe këndet e lojërave i lejojnë fëmijët të rriten të sigurt dhe të shëndetshëm, dhe kopshti zoologjik ofron një mundësi për edukim dhe njohje me kafshët që përndryshe nuk do të kishin mundësi t'i shihnin.

Ulqini është qytet me mundësi të shumta ekonomike dhe mundësi për ecje përpara. Pjesëmarrësit imagjinuan një marinë të modernizuar, ku qytetarët punojnë dhe kontribuojnë në zhvillimin ekonomik të qytetit, të lidhur me historitë treshekullore për thesarin e piratëve. Si pjesë e vizionit zhvillimor, u propozua edhe ndërtimi i një aeroporti në Shtoj, si dhe një spital i ri që do të krijonte vende të specializuara pune. Kuzhina dhe specialitetet vendase njihen si një segment i rëndësishëm i ofertës kulturore të qytetit, ndërsa ideja është që anija e Ulqinit simbolikisht të “lundrojë drejt Europës”, duke theksuar vlerat evropiane që duhen ushqyer.

Duke marrë parasysh të gjitha këto, qytetarët e Ulqinit e imagjinojnë qytetin ideal si një komunitet gjithëpërfshirës dhe i qëndrueshëm i bazuar në dashurinë për qytetin dhe përgjegjësinë ndaj brezave të ardhshëm. Përmes një dëshire të fortë për të përmirësuar qytetin, ata duan të krijojnë një hapësirë ku të gjithë, pavarësisht dallimeve, mund të jetojnë në unitet dhe harmoni. Vizioni i tyre për një të ardhme më të mirë për Ulqinin mbështetet në kombinimin e burimeve natyrore, një brezi të ri, energjinë e komunitetit dhe mbështetjen për iniciativat qytetare lokale. Multikulturalizmi, diversiteti dhe dygjuhësia janë një faktor unifikues dhe vetëdija ekologjike, së bashku me kujdesin për gjeneratat e reja, janë çelësi për ruajtjen e resurseve që posedon Ulqini.

Në Ulqin, pasuritë natyrore si pyjet me pisha, deti, lumenjtë dhe liqenet e bëjnë qytetin unik, ndërsa trashëgimia kulturore dhe harmonia multifetare forcojnë identitetin e qytetit. Kushtet e favorshme klimatike dhe burimet natyrore jashtëzakonisht të pasura përfaqësojnë një pasuri të paçmuar që qytetarët duan ta ruajnë. Turizmi dhe mikpritja ofrojnë mundësi të shumta zhvillimi, por gjithmonë në përputhje me ruajtjen e trashëgimisë kulturore dhe historike.

Prezantimet e qytetarëve/keve u regjistruan nga ilustratorët e ateliesë PROPUH.

Cilat janë sfidat më të mëdha me të cilat ballafaqohet Ulqini përsa i përket ruajtjes së kohezionit social?

Mungesa e spitalit

Mungesa e spitalit në Ulqin është problem që prej shumë kohësh që ndikon drejtpërdrejt në disponueshmërinë e kujdesit shëndetësor dhe sigurinë e pacientëve. Kjo sfidë u vu sërish në fokus pas vdekjes tragjike të një lehone nga Ulqini, e cila pas lindjes në spitalin e Tivarit ndërroi jetë në Qendrën Klinike në Podgoricë. Mungesa e objekteve adekuatë të kujdesit shëndetësor në qytet do të thotë që qytetarët, përfshirë gratë shtatzëna, të sëmurët kronikë dhe ata në situata emergjente, duhet të udhëtojnë dhjetëra kilometra për të marrë kujdesin bazë mjekësor. Krahas rreziqeve që paraqet kjo situatë, problem shtesë është edhe largimi afatgjatë i personelit mjekësor drejt qendrave më të mëdha për kushte më të mira pune, gjë që redukton edhe më shumë kapacitetet e institucioneve shëndetësore në dispozicion. Pavarësisht kërkesave shumëvjeçare të qytetarëve dhe mjekësisë, zgjidhja e këtij problemi ende mungon, ndërkohë që pasojat janë gjithnjë e më të theksuara – nga zgjatja e pritjeve për ndërhyrje urgjente deri te besimi i dëmtuar në sistemin shëndetësor.

Ndikimi i mungesës së infrastrukturës urbane në përditshmërinë e qytetarëve.

Mungesa infrastrukturës së përshtatshme të trafikut dhe asaj urbane, duke përfshirë vendet e parkimit, trotualet, korsitë për biçikleta, sipërfaqet e gjelbra dhe ambientet e rekreacionit për fëmijë, paraqet një sfidë serioze që ndikon drejtpërdrejt në cilësinë e jetës së qytetarëve. Kapacitetet e kufizuara të parkimit dhe mungesa e korsitë për këmbësorë dhe biçikleta e vështirësojnë lëvizjen dhe kontribuojnë në bllokimin e trafikut, rritjen e emetimeve të gazrave të dëmshëm dhe uljen e sigurisë në zonat urbane. Në të njëjtën kohë, një numër i pamjaftueshëm i parqeve, këndeve të lojërave dhe hapësirave të tjera publike të destinuara për rekreacion çon në zvogëlimin e mundësive për aktivitet fizik dhe shoqërim, gjë që ndikon negativisht në shëndetin e fëmijëve dhe të rriturve, rrit rrezikun e një stili jetese të ulur dhe më tej kontribuon në fragmentimin social. Për shembull, në Ulqin, ekziston vetëm një park funksional, i cili ka mbijetuar prej vitesh si donacion i një familjeje vendase në atë vendndodhje, por ai është larg qytetit dhe i paarrtshëm për shumicën e banorëve. Mungesa e sipërfaqeve të gjelbra urbane prek veçanërisht familjet me fëmijë, të moshuarit dhe personat me lëvizshmëri të kufizuar, duke i detyruar ata të kërkojnë zgjidhje alternative jashtë komunitetit lokal, gjë që thëllon më tej pabarazitë sociale dhe ekonomike. Kjo çon në një ndërprerje afatgjatë të kohezionit social dhe një ulje të cilësisë së përgjithshme të jetës. Zgjidhja e këtyre problemeve kërkon një qasje sistematike dhe rritje të investimeve në planifikimin e qëndrueshëm urban, me fokus në vendosjen e një ekuilibri midis nevojave të transportit dhe hapësirave publike që kontribuojnë në një mjedis urban më të shëndetshëm, më të sigurt dhe më funksional.

Sfidat në menaxhimin e burimeve detare në nivel lokal

Qytetarët e kuptuan se kjo sfidë buron nga mundësitë e kufizuara për pjesëmarrjen e komunitetit lokal në proceset vendimmarrëse në nivel kombëtar, gjë që ndikon në zhvillimin e qëndrueshëm dhe cilësinë e jetës së qytetarëve. Një sistem i centralizuar i menaxhimit, megjithëse synon vendimmarrjen e koordinuar, shpesh nuk lejon hapësirë të mjaftueshme për iniciativat lokale dhe nevojat specifike të komunitetit. Mungesa e mekanizmave institucionalë që do të forconin qasjen pjesëmarrëse thellon më tej ndjenjën e përjashtimit të qytetarëve nga procesi i menaxhimit të burimeve natyrore, duke kufizuar në të njëjtën kohë potencialin për zgjidhje inovative dhe të përshtatura që mund të kontribuojnë në përdorimin më efikas të burimeve. Megjithëse ekzistojnë korniza formale që dallojnë rëndësinë e pjesëmarrjes lokale, zbatimi i tyre shpesh mbetet deklarativ, pa ndonjë ndikim thelbësor në strategjitë e menaxhimit dhe vendimmarrjen.

Qasja e kufizuar e përmbajtjes kulturore dhe mungesa e institucioneve kryesore kulturore

Qasja e kufizuar në përmbajtjen kulturore dhe mungesa e institucioneve kryesore kulturore, si teatrot dhe kinematë, përbëjnë një sfidë serioze për zhvillimin social dhe arsimor të komunitetit, me pasoja negative afatgjata. Mungesa e këtyre ambienteve kufizon mundësitë për përmirësimin e ndërgjegjësimit kulturor, zhvillimin e të menduarit kritik dhe nxitjen e krijimtarisë, gjë që kontribuon në dobësimin e kohezionit social dhe kapitalit intelektual. Gjeneratat e reja janë veçanërisht të prekura, pasi atyre u mungon hapësira adekuate për pjesëmarrje kulturore, gjë që ndikon negativisht në identitetin e tyre, shoqërizimin dhe ndërgjegjësimin qytetar. Për shkak të qasjes së kufizuar në përmbajtje të ndryshme kulturore, ka një rënie të prodhimit kulturor dhe pasivitetit të qytetarëve, gjë që pengon zhvillimin e një shoqërie inovative dhe progresive. Mungesa e mbështetjes sistematike dhe e investimeve në infrastrukturën kulturore reflekton problemin më të gjerë të mungesës së një qasjeje strategjike për zhvillimin e kulturës si segment themelor i progresit shoqëror.

Ndarjet në shoqëri

Ndarjet brenda shoqërisë po bëhen gjithnjë e më të theksuara për shkak të mungesës së tolerancës që është në rritje, besimit të reduktuar të ndërsjellë dhe pengesave sistematike për arritjen e mundësive të barabarta për të gjithë qytetarët, pavarësisht nga identiteti i tyre. Këta faktorë kontribuojnë në fragmentimin shoqëror, ku individët gjithnjë e më shumë grupohen së bashku sipas përkatësisë kombëtare, fetare dhe ideologjike, gjë që e vështirëson ndërtimin e një shoqërie gjithëpërfshirëse dhe kohezive. Mungesa e mekanizmave efektivë për të nxitur mirëkuptimin dhe bashkëpunimin e ndërsjellë thellon më tej hendekun midis grupeve të ndryshme shoqërore, ndërsa mungesa e një qasjeje strategjike në arsim, kulturë dhe politika publike redukton kapacitetin për integrim dhe stabilitet social. Kjo çon në brejtjen e kohezionit social, rritjen e polarizimit dhe normalizimin e përjashtueshmërisë në diskursin publik, duke reduktuar kështu aftësinë e komunitetit për t'iu përgjigjur kolektivisht sfidave kryesore sociale.

Besimi i qytetarëve tek institucionet është minuar

Rënia e besimit të qytetarëve tek institucionet është kthyer në një sfidë të madhe sociale, që rrjedh nga një ndjenjë afatgjatë e mungesës së transparencës, llogaridhënies dhe pjesëmarrjes në proceset vendimmarrëse. Perceptimi se interesat individuale shpesh vihen përpara të mirës së përbashkët minon më tej besimin në proceset demokratike dhe mekanizmat institucionalë për mbrojtjen e të drejtave të qytetarëve. Kjo çon në brejtjen e sistemeve të vlerave, një ulje të kohezionit social dhe ulje të pjesëmarrjes në jetën politike dhe shoqërore. Në terma afatgjatë, pasojat përfshijnë dobësimin e efikasitetit institucional, populizmi në rritje, polarizimin e shoqërisë dhe reduktimin e rezistencës së komunitetit ndaj situatave të krizës. Faktorët që kontribuojnë në këtë trend përfshijnë hapjen e pamjaftueshme institucionale, perceptimet e mosndëshkimit të korrupsionit, mekanizmat e pamjaftueshëm të kontrollit dhe pjesëmarrjen e kufizuar të qytetarëve.

Sugjerimet e qytetarëve për adresimin e sfidave për të forcuar kohezionin social dhe të mirën e përbashkët

Gjatë vazhdimi të dialogut, pjesëmarrësit hartuan propozime konkrete për adresimin e sfidave të identifikuara. Idetë e propozuara u sistemuan në katër nivele veprimi: **individual**, që i referohet kontributit të individëve në zgjidhjen e sfidave; **në grup**, i cili përfshin rolin e iniciativave qytetare formale dhe joformale dhe organizatave joqeveritare në zgjidhjen e sfidave; **lokale**, e cila përcakton rolin e organeve komunale, duke përfshirë sekretariatet, shërbimet dhe bizneset në pronësi komunale; dhe **kombëtare**, e cila i referohet masave që Qeveria e Malit të Zi mund të marrë për të mbështetur zgjidhjen e problemeve kryesore. Kjo qasje mundëson një pamje gjithëpërfshirëse të problemit dhe krijimin e zgjidhjeve konkrete përmes bashkëpunimit ndërsektorial dhe përfshirjes aktive të të gjithë aktorëve shoqërorë. Më poshtë është një listë e ideve sipas sfidave:

Mungesa e spitalit

> Niveli individual

I/E vetëdijshëm/me për rëndësinë e kujdesit shëndetësor të disponueshëm dhe cilësor për të gjithë qytetarët, do të përpiqem në mënyrë aktive për zgjidhjen e problemit të mungesës së spitalit në Ulqin. E drejta për kujdes shëndetësor, nuk duhet të jetë një privilegj, por një e drejtë themelore e njeriut që duhet t'u garantohet të gjithë banorëve, pavarësisht vendndodhjes së tyre.

Nëpërmjet përpjekjeve të përbashkëta mund të evidentojmë urgjencën e këtij problemi dhe të sigurojmë që infrastruktura shëndetësore në qytetin tonë të plotësojë nevojat e qytetarëve. Prandaj do të vazhdoj të mbështes iniciativat që bëhen për ndërtimin dhe pajisjen e një spitali në Ulqin, me angazhimin e ekspertëve dhe institucioneve kompetente, në mënyrë që të ofrohet kujdes adekuat mjekësor në qytetin tonë.

I ftoj të gjithë anëtarët e komunitetit që të angazhohen aktivisht në këtë nismë – çdo mesazh, mbështetje dhe zë i përbashkët kontribuon në zgjidhjen e këtij problemi të vjetër. Së bashku mund të ndërtojmë kushte më të mira shëndetësore për të gjitha gjeneratat, sepse shëndeti nuk duhet të jetë çështje kompromisi.

> Niveli i grupit

Të organizohen forume publike dhe treningë këshillues me qëllim identifikimin e nevojave reale në sektorin e shëndetësisë dhe inkurajimin e angazhimit aktiv qytetar në krijimin e zgjidhjeve.

Integrim aktiv i OJQ-ve të kujdesit shëndetësor në procesin e zhvillimit dhe zbatimit të strategjive për përmirësimin e infrastrukturës shëndetësore, duke siguruar që ekspertiza profesionale të formojë bazën për vendimmarrje.

Të iniciohen fushata të koordinuara dhe dialog me përfaqësuesit e autoriteteve shtetërore dhe lokale, me qëllim të sigurimit të një përgjigje efikase dhe në kohë ndaj sfidave në ngritjen e spitalit në Ulqin.

Të bëhet organizim i rregullt i konsultimeve dhe takimeve informuese me përfaqësues të komuniteteve lokale, në mënyrë që të sigurohet një proces vendimmarrës transparent që reflekton nevojat reale të qytetarëve.

Të sigurohet mbështetje teknike dhe organizative për iniciativat lokale që synojnë zhvillimin e infrastrukturës shëndetësore, stimulimin e sinergjisë ndërmjet sektorëve të ndryshëm për të krijuar zgjidhje të qëndrueshme dhe inovative.

> Niveli lokal

Nëpërmjet dialogut gjithëpërfshirës me ekspertë, autoritetet vendore dhe përfaqësuesit e komunitetit, siguroni krijimin e një mjedisi urban të qëndrueshëm dhe gjithëpërfshirës, ku çdo segment i projektit do të bazohet në parimet e transparencës dhe vendimmarrjes së përbashkët.

Me bashkëpunimin multidisiplinar, përfshirjen aktive të qytetarëve dhe aplikimin e zgjidhjeve inovative, sigurojmë kujdes shëndetësor cilësor dhe të qasshëm për të gjithë qytetarët, me synim arritjen e qëndrueshmërisë dhe efikasitetit afatgjatë të infrastrukturës shëndetësore.

Duke krijuar kushte transparente investimi dhe dialog aktiv me sektorin privat, krijoni një mjedis të favorshëm për investime, me synim përmirësimin e infrastrukturës shëndetësore dhe rritjen e disponibilitetit të shërbimeve mjekësore për të gjithë qytetarët.

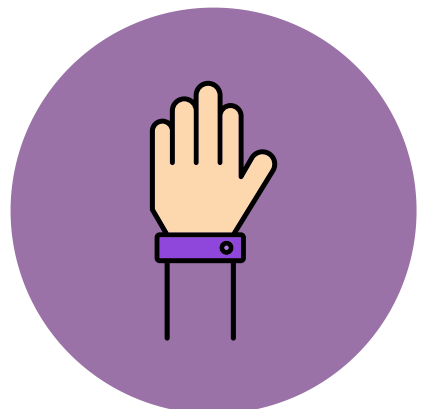
> Niveli kombëtar

Të sigurohet mbështetje e përkohshme teknike dhe financiare për projektet që synojnë përmirësimin e institucioneve shëndetësore ekzistuese, me synimin për të siguruar shërbime shëndetësore cilësore dhe të përballueshme për të gjithë qytetarët, deri në zbatimin e planit afatgjatë për ndërtimin e një spitali modern që do të plotësojë të gjitha kërkesat e kujdesit shëndetësor bashkëkohor.

Konsulencë për krijimin dhe zbatimin e politikave dhe strategjive shtetërore në fushën e kujdesit shëndetësor, duke u mbështetur në shembuj të praktikave të mira nga jashtë, me qëllim sigurimin e mbështetjes së qëndrueshme dhe zhvillimit të vazhdueshëm të sistemit të kujdesit shëndetësor, si dhe përmirësimin e efikasitetit dhe gjithëpërfshirjes së ofrimit të shërbimeve të kujdesit shëndetësor.

Rritja e mbështetjes financiare për edukimin e personelit shëndetësor dhe sigurimi i ekspertëve dhe specialistëve shtesë në këtë komunë.

Të veçohen mjete financiare për ndërtimin e një spitali dhe t'i jepet prioritet këtij projekti në Ulqin.

Ndikimi i mungesës së transportit dhe infrastrukturës urbane në jetën dhe sjelljen e përditshme të qytetarëve

> Niveli individual

Do të angazhohem në mënyrë aktive për pjesëmarrje më të madhe të qytetarëve në proceset vendimmarrëse që lidhen me buxhetin, zhvillimin e projekteve infrastrukturore, ruajtjen e hapësirave të gjelbra dhe përmirësimin e cilësisë së hapësirave publike.

Do të inkurajoj dhe do të organizoj nisma vullnetare që synojnë mbjelljen e pemëve, mbrojtjen dhe ruajtjen e gjelbërimit urban, si dhe ndërgjegjësimin për rëndësinë e qëndrueshmërisë mjedisore përmes fushatave edukative dhe aksioneve publike.

Nëpërmjet dialogut konstruktiv me institucionet, do të propozoj masa dhe zgjidhje konkrete për përmirësimin e politikave mjedisore, duke u angazhuar njëkohësisht për transparencën dhe llogaridhënien në vendimmarrje që ndikon në mjedisin dhe cilësinë e jetës së qytetarëve.

Do të angazhohem në përmirësimin e ndërgjegjësimit të publikut për këto tema përmes rrjeteve sociale, përmbajtjeve mediatike dhe teksteve gazetareske, me qëllim fuqizimin e komunitetit dhe motivimin e publikut të gjerë për të marrë pjesë aktive në proceset e mbrojtjes dhe përmirësimit të mjedisit.

Do të bashkëpunoj me kolegë gazetarë, prindër dhe organizata joqeveritare për të tërhequr më tej vëmendjen për rëndësinë e këtyre çështjeve dhe për të inkurajuar ndryshime afatgjata në komunitetin lokal përmes nismave të përbashkëta dhe shikueshmërisë së medias.

> Niveli i grupit

Të krijohen mekanizma për debate të rregullta dhe transparente publike gjatë marrjes së vendimeve buxhetore dhe përcaktimit të projekteve që synojnë përmirësimin e sipërfaqeve të gjelbra dhe hapësirave publike.

Të krijohen dhe promovohen programe që u mundësojnë qytetarëve, veçanërisht të rinjve, të angazhohen në mënyrë aktive në mbjelljen e pemëve dhe ruajtjen e sipërfaqeve ekzistuese të gjelbra, duke forcuar kështu ndjenjën e komunitetit dhe përgjegjësisë.

Të fillohet procesi i grumbullimit të opinionit qytetar me anë të peticioneve, që do të shërbejnë si mjet për kandidimin pranë autoriteteve vendore për projekte mjedisore.

Të mbështetet organizimi i protestave paqësore, duke përfshirë angazhimin e fëmijëve në mbrojtjen e të drejtave të tyre, për të siguruar dialog konstruktiv midis komunitetit dhe pushtetit vendor.

Të kryhen studime dhe analiza gjithëpërfshirëse që do të identifikojnë sfidat kryesore në zhvillimin e qëndrueshëm urban, duke ofruar një bazë për vendimmarrje të informuar.

Të organizohen fushata mediatike dhe edukative me qëllim të rritjes së ndërgjegjësimit për rëndësinë e ruajtjes së mjedisit dhe angazhimit aktiv qytetar, duke forcuar kështu komunitetin.

Të krijohen platforma për komunikim të drejtpërdrejtë ndërmjet qytetarëve më të rinj dhe autoriteteve komunale, për të siguruar që zëri i të rinjve të dëgjohet në procesin e vendimmarrjes.

Të futen aktivitete të detyrueshme në shkolla që, nëpërmjet mirëmbajtjes dhe pastrimit periodik të parqeve, do të kontribuojnë në zhvillimin e ndërgjegjësimit dhe përgjegjësisë mjedisore të nxënësit.

Në rast të reagimit joadekuat nga autoritetet vendore, duhet të ndërmerren hapa për angazhimin e institucioneve shtetërore në zgjidhjen e problemeve dhe përmirësimin e cilësisë së jetës në komunitet.

> Niveli lokal

Të analizoni sistematikisht sfidat në planifikimin urban me theks të veçantë në ruajtjen e hapësirave të gjelbra publike, së bashku me edukimin e vazhdueshëm të qytetarëve për rëndësinë e përdorimit të përgjegjshëm të këtyre hapësirave, veçanërisht në parkim.

Zhvilloni dhe zbatoni programe të promovimit të një stili jetese të shëndetshëm që inkurajojnë përdorimin e biçikletave dhe ecjen si forma transporti miqësore me mjedisin, duke ulur kështu ndotjen dhe duke përmirësuar cilësinë e ajrit.

Përfshirja e zhvillimit të hapësirave të parkimit, ruajtja e zonave të gjelbra dhe ndërtimi i këndeve të lojërave për fëmijë në programin gjithëpërfshirës të zhvillimit komunal, duke siguruar një ekuilibër midis rritjes urbane dhe ruajtjes së cilësisë së mjedisit jetësor.

Përfshini aktivisht pushtetin vendor në takimet e rregullta të komunitetit lokal për të identifikuar nevojat specifike dhe organizoni ngjarje të tilla si ditët e hapura për të mundësuar dialogun dhe pjesëmarrjen e drejtpërdrejtë të qytetarëve në procesin e vendimmarrjes.

Formulimi i strategjive për mbledhjen e fondeve brenda buxhetit komunal me qëllim të trajtimit efektiv të problemeve të identifikuara, duke përfshirë revitalizimin e hapësirave të braktisura dhe zonave të lënë pas dore.

Të vendosen plane afatgjata për mirëmbajtjen e parqeve dhe sipërfaqeve të tjera të gjelbëra publike, duke u frymëzuar nga praktikat më të mira të bashkive të tjera në krijimin e hapësirave urbane cilësore, multifunksionale dhe të qëndrueshme.

> Niveli kombëtar

Të përmirësohet mbikëqyrja e inspektorateve në procesin e ndërtimit të objekteve të banimit, duke garantuar zbatimin e standardeve më të larta të sigurisë dhe cilësisë, duke mbrojtur kështu interesat e të gjithë qytetarëve.

Të sigurohet caktimi i përshtatshëm i burimeve financiare për projektet në fushën e ndërtimit të banesave, duke mundësuar kështu zhvillimin e qëndrueshëm dhe përmirësimin e cilësisë së stokut të banesave.

Në bashkëpunim me komunën, të integrohet ndërtimi i parqeve publike në strategjitë e tyre zhvillimore, duke siguruar në të njëjtën kohë mbështetjen e nevojshme financiare për zbatimin e këtyre projekteve, duke kontribuar në përmirësimin e mjedisit.

Të analizoni sistematikisht vendndodhjet e mundshme për ndërtimin e parqeve, duke identifikuar hapësirat optimale që me infrastrukturën e duhur do të mundësojnë krijimin e hapësirave publike të aksesueshme dhe gjithëpërfshirëse.

> Niveli i grupit

Të organizohen programe mediatike të pasura me përmbajtje kulturore, me qëllim të përmirësimit të diskursit publik dhe promovimit të trashëgimisë kulturore.

Të zbatohen strategji që nxisin bashkimin përmes iniciativave të integruara arsimore dhe kulturore, në mënyrë që të forcohet mirëkuptimi dhe bashkëpunimi i ndërsjellë brenda komunitetit.

Përfshini në kurrikul modulet e dedikuara për të mësuar rreth kulturave të ndryshme, duke theksuar vlerat dhe aspektet e përbashkëta që lidhin të gjithë anëtarët e shoqërisë.

Të inkurajoni veprime konkrete bazuar në parimin “sa më pak fjalë, sa më shumë vepra”, duke siguruar rezultate të matshme dhe zbatim efikas të qëllimeve të përcaktuara.

> Niveli lokal

Në vend të mbështetjes vetëm në fjalime, zbatoni iniciativa të matshme që sigurojnë përparim të dukshëm në integrimin e komunitetit nëpërmjet veprimit të drejtpërdrejtë dhe bashkëpunimit ndërmjet grupeve të ndryshme.

Të kryhen rregullisht ngjarje kulturore dhe projekte arsimore në shkolla, të cilat mundësojnë përzierjen e grupeve të ndryshme etnike, inkurajojnë mirëkuptimin e ndërsjellë dhe forcojnë kohezionin social.

Zhvillimi dhe zbatimi i moduleve arsimore që promovojnë ndërgjegjësimin, mirëkuptimin dhe respektin për identitetet e ndryshme etnike, duke thyer kështu në mënyrë aktive ndarjen brenda shoqërisë.

Sigurimi i investimeve të përshtatshme në projekte të shoqërive kulturore dhe artistike, përmes të cilave, përmes këngës, vallëzimit dhe formave të tjera të shprehjes artistike, promovohet bashkimi, kohezioni dhe normalizimi i bashkëjetesës pa ndarje.

> Niveli kombëtar

Të zhvillohen dhe përmirësohen programet e përfshirjes sociale, duke siguruar të drejta dhe mundësi të barabarta për të gjithë qytetarët, si dhe promovimi i përfshirjes aktive të të gjitha grupeve sociale në proceset sociale.

Të investohet në edukimin e popullatës përmes programeve të edukimit dhe trajnimit të vazhdueshëm, me synim rritjen e ndërgjegjësisë, zhvillimin e të menduarit kritik dhe forcimin e angazhimit qytetar.

Të rishikohet dhe përmirësohet kuadri ligjor, duke siguruar përputhjen me standardet moderne dhe zbatimin efektiv të politikave që nxisin transparencën dhe barazinë.

Të futen module arsimore dhe programe praktike në shkolla, të fokusuara në parandalimin e diskriminimit dhe promovimin e vlerave gjithëpërfshirëse, me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit dhe zhvillimin e ndjeshmërisë ndaj grupeve të ndryshme shoqërore nëpërmjet një qasjeje praktike.

Sfidat në menaxhimin e zonës bregdetare në nivel lokal

> Niveli individual

Unë do të angazhohem për përmirësimin e sistemit të menaxhimit të zonës bregdetare nëpërmjet përfshirjes më të fortë të komuniteteve lokale në vendimmarrje. Besoj se është thelbësore të sigurohet transparencë dhe një qasje pjesëmarrëse, duke u mundësuar qytetarëve dhe institucioneve vendore të marrin pjesë aktive në përcaktimin e prioriteteve dhe modeleve për menaxhimin e qëndrueshëm të këtij burimi.

Do të mbështes iniciativat që kontribuojnë në mbrojtjen dhe valorizimin më efikas të mjedisit detar, duke ruajtur një ekuilibër midis standardeve mjedisore, zhvillimit ekonomik dhe interesave të popullsisë vendase.

Angazhimi im do të fokusohet në forcimin e kapaciteteve vendore nëpërmjet programeve arsimore, forcimin e bashkëpunimit institucional dhe krijimin e një modeli që mundëson zhvillimin e qëndrueshëm dhe të përgjegjshëm të zonës bregdetare, me pjesëmarrjen aktive të të gjithë aktorëve përkatës.

> Niveli i grupit

Organizimi i forumeve dhe konsultimeve publike për të mundësuar pjesëmarrjen aktive të qytetarëve në procesin e vendimmarrjes, gjë që do të forconte më tej transparencën dhe llogaridhënien në menaxhimin e zonës bregdetare.

Kryerja e seminareve për përfaqësuesit e institucioneve vendore dhe shtetërore, me theks në harmonizimin e praktikave të menaxhimit të zonës bregdetare dhe përmirësimin e kompetencave profesionale, për të siguruar një qasje të qëndrueshme dhe transparente.

> Niveli lokal

Analizoni në mënyrë sistematike sfidat në mbrojtjen dhe ruajtjen e zonës bregdetare, duke marrë parasysh kompetencat e ndryshme të autoriteteve kombëtare dhe pushteteve vendore.

Krijimi i mekanizmave efektivë të koordinimit ndërmjet Sekretariatit për Mbrojtjen dhe Ruajtjen e Bregdetit dhe komuniteteve lokale, me synimin për të garantuar menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve bregdetare.

Pushtetet vendore duhet të zhvillojnë dhe zbatojnë plane strategjike që marrin parasysh rolin e tyre kyç në menaxhimin e zonës bregdetare, duke respektuar juridiksionin e autoriteteve kombëtare mbi zonat bregdetare. Koordinimi efektiv ndërmjet institucioneve vendore dhe shtetërore mundëson përdorimin dhe mbrojtjen e qëndrueshme të burimeve bregdetare.

Të inkurajojë dialogun transparent dhe bashkëpunimin e vazhdueshëm ndërmjet të gjithë aktorëve përkatës, me qëllim sigurimin e sinergjisë në zbatimin e masave të mbrojtjes dhe ruajtjes së bregdetit, si dhe përmirësimin e zhvillimit të qëndrueshëm të zonave bregdetare

> Niveli kombëtar

Rishikimi i legjislacionit ekzistues, duke u mbështetur në standardet ndërkombëtare dhe shembujt e praktikës së mirë, me synimin për të siguruar menaxhim transparent, të përgjegjshëm dhe efikas të burimeve detare.

Krijimi i mekanizmave për sinergji dhe për pjesëmarrje në vendimmarrje për të siguruar që interesat specifike të komuniteteve lokale në zonat bregdetare të përfaqësohen në mënyrë të përshtatshme në kuadrin e politikave kombëtare të menaxhimit të zonës bregdetare.

Zbatimi i strategjive që mundësojnë pjesëmarrjen aktive të pushtetit vendor në proceset e planifikimit dhe zbatimit, me kompetenca dhe përgjegjësi të përcaktuara qartë, duke arritur kështu zhvillimin e qëndrueshëm të burimeve detare në përputhje me interesin publik.

Qasja e kufizuar tek përmbajtjet kulturore dhe mungesa e institucionive të kulturore kryesore

> Niveli individual

Unë do të punoj në mënyrë aktive për të përmirësuar ndërgjegjësimin për rëndësinë e kulturës në bashkësinë time të vogël nëpërmjet fushatave edukative, forumeve publike dhe treningëve interaktivë, me qëllim të forcimit të identifikimit kulturor dhe angazhimit qytetar.

Do të angazhohem për përmirësimin e politikës kulturore nëpërmjet dialogut me institucionet vendore, inicimit të peticioneve dhe organizimit të tubimeve tematike që do të mundësojnë një shkëmbim konstruktiv mendimesh dhe hapa konkretë drejt përmirësimit të jetës kulturore të komunitetit.

Do të mbështes dhe promovoj artistët vendas përmes projekteve të ndryshme, nismave të përbashkëta që do t'u mundësojnë atyre një shikueshmëri dhe afirmim më të madh në skenën kulturore.

Do të inkurajoj pjesëmarrjen aktive të qytetarëve në ngjarje kulturore, qoftë përmes organizimit, vullnetarizmit apo pjesëmarrjes, në mënyrë që së bashku të kontribuojmë në zhvillimin e shprehjes krijuese dhe forcimin e diversitetit kulturor në komunitet.

> Niveli i grupit

Organizimi dhe marrja pjesë në ngjarje kulturore lokale me qëllim promovimin e diversitetit kulturor, forcimin e komunitetit dhe rritjen e dialogut publik.

Sigurimi i mbështetjes për artistët vendas, por ende të pakuptueshëm, nëpërmjet zhvillimit dhe zbatimit të projekteve inovative, duke inkurajuar kështu kreativitetin dhe forcimin e identitetit kulturor.

Angazhimi dhe sigurimi i zbatimit të qëndrueshëm të planit të veprimit të vendosur përmes mekanizmave efektivë të monitorimit, vlerësimit dhe transparencës, me qëllim arritjen e synimeve të përcaktuara në sektorin e kulturës.

Të inicohet shoqata e qytetarëve dhe punëtorëve të kulturës me qëllim që së bashku t'i parashtrojnë kërkesat autoriteteve për krijimin dhe zhvillimin e institucioneve të reja kulturore, duke kontribuar kështu në përmirësimin e hapësirës kulturore dhe pjesëmarrjen aktive qytetare.

Përmirësimi i sferës kulturore nëpërmjet organizimit të shfaqjeve që përdorin mjete alternative artistike, me qëllim të demonstrimit të dinamizmit dhe emocionimit të përvojave teatrale, si dhe nxitjes së krijimtarisë dhe diversitetit në shprehjet artistike

> Niveli lokal

Zhvillimi i iniciativave dhe platformave gjithëpërfshirëse për dialog të hapur, duke u mundësuar qytetarëve që të marrin pjesë aktive në krijimin e një identiteti dhe të ardhmeje të përbashkët.

Zbatimi i masave strategjike që synojnë identifikimin dhe neutralizimin e hershëm të burimeve të mundshme të konfliktit, duke siguruar barazi dhe respekt për perspektivat e ndryshme brenda komunitetit.

Krijimi i programeve multidisiplinare që, përmes aktiviteteve parandaluese dhe edukimit, kontribuojnë në krijimin e një mjedisi të sigurt dhe mbështetës për të gjithë qytetarët, në bashkëpunim me institucionet përkatëse.

Zbatimi i fushatave gjithëpërfshirëse edukative dhe parandaluese, të mbështetura nga mekanizma mbikëqyrës transparente, me synimin për të garantuar respektimin e të drejtave themelore të njeriut dhe promovimin e kulturës së tolerancës

> Niveli kombëtar

Krijimi dhe zbatimi i procedurave gjithëpërfshirëse për verifikimin e diplomave të akredituara dhe kompetencave profesionale të kandidatëve në sektorin e kulturës. Kjo do të eliminonte praktikën e punësimit të bazuar në lidhjet personale dhe do të siguronte një qasje meritokratike në përzgjedhjen e stafit, duke rritur kështu cilësinë dhe profesionalizmin në institucionet kulturore.

Pjesëmarrësit identifikuan sfidat kryesore që ndikojnë në kohezionin social në Ulqin, duke përfshirë këtu mungesën e informacionit, qasjen e kufizuar në arsim, barrierat institucionale dhe ekonomike, si dhe sfidat në marrëdhëniet midis njerëzve. Për zgjidhjen e këtyre problemeve është propozuar investimi i vazhdueshëm në sistemin arsimor, përfshirja aktive e prindërve, shkollave dhe organizatave joqeveritare, si dhe përmirësimi i punës së vetëqeverisjes lokale përmes trajnimeve shtesë të zyrtarëve për ofrimin e shërbimeve më cilësore për qytetarët. Gjithashtu, përmirësimi i transportit dhe infrastrukturës urbane është njohur si një faktor i rëndësishëm për zhvillimin afatgjatë të bashkësisë. Theks i veçantë i kushtohet angazhimit të brezave të rinj, ndërgjegjësimi dhe aktivizmi i të cilëve mund të luajë një rol kyç në iniciimin e ndryshimeve pozitive.

Diskutimi në panel dhe hapat e mëtejshëm

Në panelin përfundimtar morën pjesë Kryetari i Komunës së Ulqinit, z. Genci Nimanbegu, përfaqësuesi i UNDP-së, znj. Tamara Čirgić, përfaqësuesja e UNESCO-s, znj. Milica Nikolić dhe përfaqësuesi i UNICEF-it, z. Senad Begić. Paneli ishte një rast për të paraqitur hapat e mëtejshëm në zbatimin e iniciativave në fushën e forcimit të kohezionit social.

Kryetari i Komunës së Ulqinit, z. Genci Nimanbegu, theksoi rëndësinë e veprimit të përbashkët të të gjithë qytetarëve në zgjidhjen e sfidave kryesore, duke theksuar në veçanti se punësimi duhet të bazohet në kompetenca e jo në përkatësi partiake. Ai gjithashtu vuri në dukje problemin e keqpërdorimit të informacionit (weaponisation of information), ku rrjetet sociale dhe teknologjitë e reja përdoren për përhapjen e dezinformacioneve dhe prishjen e marrëdhënieve midis njerëzve.

Ai, duke folur për prioritetet e pushtetit vendor, theksoi se ata i kanë kushtuar vëmendje të veçantë fëmijëve dhe të moshuarve, përmes programeve dhe nismave specifike që synojnë përmirësimin e pozitës së tyre. Në fushën e kulturës, Komuna më herët ka marrë fonde për dixhitalizimin e kinemasë vendore, por ky proces nuk është zbatuar, prandaj tani Sekretariati për Kulturë është përgjegjës për zbatimin e tij. Gjithashtu, në Qendrën e Kulturës planifikohet formimi i grupit të teatrit, ndërkohë që po mendohet edhe krijimi i një teatri komunal në plan afatgjatë, me shfrytëzim më të mirë të skenës ekzistuese verore.

Kur bëhet fjalë për projektet infrastrukturore, zoti Nimanbegu paralajmëroi që do të bëhet modernizimi i parkut të qytetit, për të cilin tashmë është shpallur tender, me investime të vlerësuara rreth pesëdhjetë mijë euro. Paralelisht po bëhen përgatitjet për ndërtimin e parkut në Plazhin e Madh, zbatimi i të cilit është planifikuar për vitin e ardhshëm.

Në fushën e infrastrukturës shëndetësore dhe arsimore, Komuna siguron mjete për funksionimin e klinikave, qendrave shëndetësore dhe shkollave, si dhe planifikon investime shtesë në Qendrën Shëndetësore, por është në pritje të konfirmimit për mbështetje të mundshme financiare nga shteti. Komuna synon të zgjidhë problemin e ndërtimeve të paplanifikuara në Qytetin e Vjetër, që mund të rrezikojë një nominim të mundshëm për listën e UNESCO-s, duke blerë tokë dhe duke rregulluar gradualisht zonën.

Kryetari theksoi se Komuna nuk ka juridiksion për çështjen e spitaleve, por buxheti për vitin e ardhshëm parashikon bursa për personel të specializuar, në radhë të parë specialistë të shëndetësisë, në marrëveshje me ministrinë përkatëse. Megjithatë, ai vuri në dukje mungesën e vazhdueshme të specialistëve të caktuar, si kirurgë dhe anesteziologë, rekrutimi i të cilëve duhet të planifikohet në nivel shtetëror dhe më pas lokal.

Sa i përket qarkullimit rrugor, ai deklaroi se një pjesë e juridiksionit është në dorën e policisë së shtetit, e cila po përballet me mungesa të kuadrove. Megjithatë, Komuna e pranon që ka përgjegjësinë e saj dhe po punon në mënyrë aktive për të përmirësuar sigurinë dhe mospengimin e qarkullimit rrugor. Gjatë diskutimit fokus i veçantë ishte organizimi i evenimenteve si Dita e Fëmijëve, ku u theksua nevoja për shfrytëzim më efikas të mjeteve dhe shqyrtimi i sugjerimeve të qytetarëve. U ngrit edhe çështja e rolit të diasporës në ndërtimin e objekteve lokale, duke theksuar se cilësia dhe qëndrueshmëria e projekteve është prioritet. Në fund, kryetari i komunës u bëri thirrje qytetarëve që të angazhohen aktivisht në proceset vendimmarrëse dhe të kontribuojnë në zhvillimin e mëtejshëm të Ulqinit përmes mekanizmave institucionale.

Përfaqësuesja e PNUD-së tha se do të organizohet një laborator inovacioni në fushën e kohezionit social, i cili do të shërbejë si një platformë për zhvillimin dhe testimin e zgjidhjeve konkrete për sfidat lokale të identifikuara gjatë dialogut. Laboratori do të fokusohet në rezultate të matshme dhe ndërhyrje praktike, në vend të diskutimeve teorike, me një datë të planifikuar fillimi në shkurt 2025, dhe disa nga idetë e gjeneruara gjatë procesit do të mbështeten financiarisht në 2025. PNUD-i ka dalluar rëndësinë e angazhimit më të gjerë të palëve të interesuara dhe koordinimit të nismave lokale me politikat kombëtare. Për këtë është thënë se në pranverën e vitit 2025 do të organizohet një dialog kombëtar për të siguruar mbështetje institucionale dhe përafrim të prioriteteve vendore me synimet strategjike në nivel kombëtar.

Përfaqësuesi i UNICEF-it foli për rëndësinë e krijimit të një mekanizmi reagimi, në mënyrë që qytetarët të kenë njohuri për rezultatet e iniciativave, pavarësisht se sa reale apo joreale janë kërkesat e tyre. Ai theksoi se qytetarët, duke njoftuar për probleme të bashkësisë, i vunë para përgjegjësisë panelistët për adresimin e çështjeve specifike dhe gjetjen e zgjidhjeve. Ai theksoi veçanërisht se ndryshimet klimatike kanë ndikim më të madh tek fëmijët dhe se në periudhën e ardhshme kjo sfidë do të jetë në fokus më të madh se më parë. Duke folur për rëndësinë e përfshirjes së qytetarëve në krijimin e projekteve, ai vuri në dukje se iniciativat që vijnë nga vetë bashkësia – si propozimet për ndërtimin e një parku – jo vetëm që pranohen më mirë, por edhe më të qëndrueshme në terma afatgjatë nëse vijnë nga popullsia vendase dhe nëse popullsia vendase është e përfshirë drejtpërdrejt në zbatim, sepse në këtë mënyrë komuniteti ndjen më shumë përgjegjësi për ruajtjen e tyre.

Përfaqësuesja e UNESCO-s prezantoi një iniciativë për forcimin e kapaciteteve arsimore përmes një programi gjithëpërfshirës të edukimit mediatik, të përshtatur me nevojat e epokës dixhitale. Njoftoi zbatimin e programeve të specializuara të trajnimit, me integrimin e planifikuar të edukimit mediatik në kurrikulat formale arsimore, të cilat do të ofronin një qasje afatgjatë dhe të qëndrueshme për ndërtimin e kompetencave dixhitale tek të rinjtë. Po ashtu, znj. Nikolić pati rastin t'u shpjegojë qytetarëve të Ulqinit arsyet pse Qyteti i Vjetër ende nuk është futur në Listën e Trashëgimisë Botërore të UNESCO-s dhe çfarë do të thotë përfshirja e tij aktuale në listën tentative. Ajo theksoi rëndësinë e punës së vazhdueshme për ruajtjen e trashëgimisë kulturore, përmbushjen e kriterëve të nevojshme dhe harmonizimin e planeve urbanistike me qëllim krijimin e kushteve për statusin e ardhshëm të zonës së mbrojtur nga UNESCO.

Këto iniciativa përfaqësojnë hapa kyç drejt ndërtimit të një shoqërie më kohezive, si dhe forcimit të dialogut inkluziv ndërmjet të gjithë aktorëve përkatës.

Karta e pjesëmarrësve/eve për kohezionin social

Ja do të ofroj ndihmë profesionale për zgjidhjen e problemit të ndërtimit në Qytetin e Vjetër.

Do të punoj vullnetarisht për të gjithë të rinjtë dhe fëmijët në Ulqin.

Do të ndihmoj më shumë prindërit në punët e shtëpisë.

Do të vazhdoj të luftoj për të rinjtë pavarësisht nga pengesat.

Do të ndihmoj çdo ditë njerëzit e mirë që të arrijnë qëllimet e tyre.

Do të kem më shumë mirëkuptim për nevojat e bashkëqytetarëve të mi dhe do të përpiqem të kontribuoj në zhvillimin e qytetit tim. Deri tani e kam bërë këtë përmes sportit, tani do të mundohem ta bëj edhe në fusha të tjera.

Do të ndërgjegjësoj bashkëmoshatarët e mi, bashkëqytetarët dhe komunën për përmirësimin dhe përparimin e qytetit, si dhe për një të ardhme më të mirë dhe kushte më të mira jetese.

Do të zvogëloj ndotjen.

Do të ndërgjegjësoj bashkëmoshatarët e mi që t'i kushtojnë vëmendje qytetit të tyre.

+15%

Do të punoj me komunitetin tim për të bërë ndryshime.

Do të mbroj natyrën në qytetin tim.

Do të mbjell një pemë.

Do të shkruaj artikuj për temën që më solli në Dialog.

Do të përcjell njohuri të reja në shkollën time dhe do të jap propozime të reja.

Do të pastroj plazhin.

Do të punoj më seriozisht në adresimin e çështjeve të infrastrukturës publike dhe ofrimin e shërbimeve komunale për të mundësuar funksionim më efikas.

Materijale s ***Dijaloga***, kao i detalje o programu ***Zajedno za opšte dobro***, pronađite na linku ispod.

Za sva dodatna pitanja, možete nas kontaktirati na
info@opstedobro.me.

Materialet nga **Dialogu**, si dhe detajet e programit **Së Bashku për të Mirën e Përgjithshme**, mund t'i gjeni në linkun më poshtë. Për çdo pyetje shtesë, mund të na kontaktoni në
info@opstedobro.me.

#zajednozaopstedobro